

Voorzitter

In stemming komt de motie-Fritsma (31268, nr. 20).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Verdonk (31268, nr. 21).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de VVD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-De Krom (31268, nr. 22).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, D66, de VVD, de SGP, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

Aan de orde zijn de **stemmingen over moties**, ingediend bij het notaoverleg over **de initiatiefnota Gezin boven tehuis (31279, nr. 1)**, te weten:

- de motie-Aasted Madsen-van Stiphout over uitvoering van de aanbevelingen van de initiatiefnota Gezin boven tehuis (31279, nr. 10);
- de motie-Langkamp over een vergelijkbare vergoeding voor de zorg voor een pleegkind met en zonder indicatie (31279, nr. 12);
- de motie-Langkamp over een plan voor het stimuleren van het aantal gezinshuizen (31279, nr. 13);
- de motie-Dezentjé Hamming-Bluemink over harmonisering van de wetgeving (31279, nr. 14).

(Zie notaoverleg van 14 september 2009.)

De **voorzitter**: Ik geef gelegenheid tot het afleggen van een stemverklaring vooraf.

Mevrouw **Agema** (PVV): Voorzitter. Mijn stemverklaring gaat over de motie op stuk nr. 10 over de uitvoering van de aanbevelingen van de initiatiefnota Gezin boven tehuis. Wij vinden deze aanbevelingen prima, behalve aanbeveling vier. Daarbij wordt namelijk gesteld dat de Bureaus Jeugdzorg en pleegzorgorganisaties zich dienen te interculturaliseren. Ons lijkt dat onzinnig. Tegelijkertijd zou dat nooit een doel op zichzelf moeten zijn. Wij zijn dus tegen dit deel van de aanbevelingen.

De **voorzitter**: De motie-Aasted Madsen-van Stiphout (31279, nr. 10) is in die zin gewijzigd dat zij thans ook is ondertekend door de leden Dijsselbloem, Voordewind, Van der Vlies, Dezentjé Hamming-Bluemink en Langkamp.

Zij krijgt nr. 18 (31279).

De motie-Langkamp (31279, nr. 13) is in die zin gewijzigd dat zij thans ook is ondertekend door het lid Voordewind. Naar mij blijkt, wordt de indiening van deze gewijzigde motie voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 19 (31279).

Ik stel vast dat wij nu over deze gewijzigde moties kunnen stemmen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Aasted Madsen-van Stiphout c.s. (31279, nr. 18).

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze gewijzigde motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Langkamp (31279, nr. 12).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Langkamp/Voordewind (31279, nr. 19).

De **voorzitter**: Ik constateer dat deze gewijzigde motie met algemene stemmen is aangenomen.

In stemming komt de motie-Dezentjé Hamming-Bluemink (31279, nr. 14).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van D66, de PvdD, de VVD, de PVV en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

De vergadering wordt van 15.17 uur tot 15.30 uur geschorst.

Aan de orde is het **speddebat** over **de Winkeltijdenwet**.

De heer **Elias** (VVD): Voorzitter. Dat het kabinet een besluit over de koopzondag weer eens een jaartje uitstelt, vormt het zoveelste bewijs dat dit kabinet niet regeert maar vooruitschuift. Voor dit kabinet is het alle dagen zondag. Sinds januari hebben wij er hier in dit huis bovendien niet over kunnen spreken door vertragingstactieken van het CDA en de PvdA. De Kamervoorzitter moest er in een persoonlijk gesprek met de minister aan te pas komen om haar toch nog hier te krijgen, omdat zij deze weken in China, de VS, Kazachstan, Parijs, Japan, Singapore en Mexico zit, deels – zoals zij ons zelf letterlijk zei – om inspiratie op te doen. Wij zijn in ieder geval zeer geïnspireerd om met haar te spreken over de belachelijke situatie die op het punt van de koopzondagen is ontstaan.

Hierover waren afspraken gemaakt bij formatie. Let wel: dat is alweer tweeënhalve jaar geleden. Tijdens de onderhandelingen wist ook de ChristenUnie een kluijfe in de wacht te slepen: de koopzondagen zouden worden beperkt. Het bot blijkt echter volledig afgekloven te zijn. Het CDA en de PvdA hebben de boel maximaal getraineed omdat zij eigenlijk helemaal geen zin hebben in die afspraken. "Van uitstel komt afstel", zie je hen denken. Bij een speeddebat in januari, dus zeven maanden geleden, waren het CDA en de PvdA afwezig

Elias

omdat "de wet snel behandeld zou worden". Vervolgens stelden zij honderden vragen om de boel over de zomer heen te tillen. Als klap op de vuurpijl kwam twee weken geleden vanuit China de mededeling dat het nu weer een jaar extra gaat duren. Mag ik in dit verband ter zijde nog even informeren naar het gezichtsvermogen van vicepremier Rouvoet? Hij zei op 13 juni van dit jaar immers nog dat hij er "blind" van uitging dat de beperking van de koopzondag tot twaalf per jaar onverkort en volgens de afspraken zou doorgaan.

Wat de consument wil, telt kennelijk niet. Laat een winkelier zelf bepalen of de winkel op zondag open is of niet. Er is geen kledingzaak in Spakenburg die zondagmorgen open wil zijn. Niemand hoeft trouwens op zondag te winkelen. Mensen kunnen ook gaan voetballen, naar het strand of naar de kerk. Winkelen en door de stad slenteren op zondag zijn in de maatschappij van vandaag óók zondagrast. De VVD wil hierover een principiële debat. Dit kabinet gaat dat debat uit de weg. Laten wij in de politiek nou eindelijk eens principiële en duidelijk kleur bekennen over de koopzondag!

Al op 3 maart heeft de VVD-fractie voorgesteld om alle huidige bepalingen te laten vervallen en de winkelier zelf te laten beslissen of hij zijn winkel wil openen of niet. Nu mogen mensen winkelen omdat de C1000 open mag zijn vanwege de Franse grootmoederdag, het Thaise nieuwjaar of de Braziliaanse onafhankelijkheidsdag. De VVD pleit ervoor dat we normaal doen in Nederland en dat we datgene wat consumenten willen, fatsoenlijk bij wet gaan regelen. Minder staatsbemoeienis leidt echt niet tot excessen.

Toen ik hier eerder een motie indiende waarmee ik wilde regelen dat het ministerie van Economische Zaken in helder Nederlands met de burgers en ondernemers moest communiceren, wees deze minister die motie af omdat die "te betuttelend" zou zijn. Dat is een letterlijk citaat. Deze minister "houdt niet van betutteling", zegt zij zelf. Iedereen kan dat nalezen in de Handelingen. Dat is prachtig, mevrouw de minister, maar trek dan ook dat rare winkelwetje van u in en vertel als overheid de consument niet wat hij op zondag heeft te doen en te laten.

Ik vraag de minister om ons uit te leggen waarom zij voor verdere vertraging heeft gekozen en waarom zij de veranderingen in de samenleving niet wil vertalen naar wetgeving.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): De heer Elias gooit een flink aantal zaken op het punt van inhoud en vorm op één hoop. Dat mag hij doen. Op mij maakt het een uiterst warrige indruk, maar het zijn zijn woorden en zijn politieke visie. Ik heb wel een vraag voor hem. Heeft de heer Elias kennisgenomen van de nota naar aanleiding van het verslag over het initiatiefwetsvoorstel van de leden Van der Vlies en Gesthuizen?

De heer **Elias** (VVD): Ja, dat is gisteravond binnengekomen. Daar heb ik vluchtig naar kunnen kijken.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Dan is mijn volgende vraag aan de heer Elias wanneer hij gewoon aan het werk gaat in plaats van dit soort showdebatten voor de Bühne op te voeren.

De heer **Elias** (VVD): Dit is geen showdebat. Op 4 november vorig jaar hebben wij vastgesteld in de vaste

commissie voor Economische Zaken dat wij de Winkeltijdenwet zouden moeten behandelen. We zijn bijna een jaar verder. Er lijkt mij weinig show aan dat we hier eindelijk eens een keer serieus praten over datgene waar een meerderheid van de Nederlandse bevolking behoefte aan heeft. De mensen willen gewoon zelf uitmaken wanneer ze gaan winkelen. Zij zullen anderen die op die dag naar de kerk of naar het strand willen of willen gaan fietsen geen strobreed in de weg leggen. Show? Nee dus.

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Ik heb een vraag aan de heer Elias. Waarom heeft zijn partij, die deel uitmaakte van het vorige kabinet, dit dossier doorgeschoven?

De heer **Elias** (VVD): Dat weet ik niet, daar was ik niet bij. Wij stellen nu vast dat er sprake is van een vertraging en dat wij dit wetsontwerp willen behandelen. Klaar. Zo simpel is dat.

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Het is jammer dat de heer Elias niet kan vertellen waarom het is doorgeschoven, maar ik concludeer dan nu dat het vorige kabinet, waar de VVD deel van uitmaakte, het dossier heeft doorgeschoven.

De heer **Elias** (VVD): Ik zal dat voor u navragen. U krijgt daar ook antwoord op. Dat laat onverlet dat u er medeverantwoordelijk voor bent dat de zaak al die tijd sinds vorig jaar vooruitgeschoven is. Ik beantwoord uw vraag, het is misschien handig als u even luistert. Dat vind ik, namens de VVD van nu, een zeer onwenselijke zaak. Op het andere punt krijgt u antwoord.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Mevrouw de voorzitter. Ik heb twee vragen voor collega Elias, als u dat goed vindt. Ik had tot nu toe de indruk dat hij de verrommeling rondom de uitvoering van de bestaande wet ook wilde aanpakken. Dat heb ik toch goed begrepen?

De heer **Elias** (VVD): Het is absoluut waar dat er rare dingen plaatsvinden rondom de zogeheten toerismebepalingen en de bijzondere bepalingen op grond waarvan koopzondagen kunnen worden toegestaan. Ik heb daar ook over gesproken toen ik de Franse grootmoederdag opgaf als reden waarom winkels in Amsterdam-Noord open zouden kunnen zijn. Dat is trouwens een van de redenen waarom wij vinden dat helder en duidelijk in een wet moet worden vastgelegd dat de winkelier bepaalt of zijn winkel open is. Dat moet niet in allerlei ingewikkelde toeristische bepalingen worden vastgelegd. Tot op zekere hoogte vinden wij elkaar daar dus. Alleen leidt dat bij ons inhoudelijk tot een volstrekt verschillende conclusie, is mijn indruk.

De **voorzitter**: De heer Van der Vlies.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Ik heb ook al eerder voor mezelf vastgesteld dat het zo is. Daarom heb ik een volgende vraag. U vraagt de minister: mevrouw de minister, trek dit wetje toch in, of iets van die orde. U bedoelt dus eigenlijk dat u überhaupt af wilt van de Winkeltijdenwet, zelfs in samenhang met de Arbeids-tijdenwet. U wilt het helemaal vrijgeven.

De heer **Elias** (VVD): Nee, het zou ook in deze Winkel-

Elias

tijdenwet geregeld kunnen worden door het amendement dat ik op 3 maart heb ingediend over te nemen. Daarin wordt vastgesteld dat het aan de winkelier is om dat te bepalen. Het maakt mij allemaal niet zo vreselijk veel uit hoe we het precies regelen, als het materieel maar zo is dat niet meer op basis van allerlei rare bepalingen hier en daar iets wordt toegestaan en ergens anders niet. Dat heeft concurrentienadelen tot gevolg. Ik geef het voorbeeld van twee winkeliers die op drie kilometer van elkaar zitten, waarbij de ene winkelier wel iets mag en de andere niet. Dat levert heel rare toestanden op. Dat zouden wij willen aanpakken; dat klopt.

De **voorzitter**: Tot slot, mijnheer Van der Vlies.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Wat betreft de motieven in Amsterdam-Noord ben ik het helemaal eens. Ik begrijp u toch goed dat u de hoofdnorm in de Winkeltijdenwet, namelijk dat de winkels op zondag gesloten zijn met die en die uitzondering, eigenlijk ook weg wilt hebben? Het gaat veel verder dan wat alleen in dit wetsvoorstel wordt voorgelegd.

De heer **Elias** (VVD): Dat is ook zeker waar. Nederland verandert. Dat heb ik al eerder gezegd. De paardentram rijdt niet meer en de kolenboer komt ook niet meer langs. Nederland verandert en de wetgever hoort zich daarbij aan te sluiten.

De **voorzitter**: Ik was even bang dat u de hele canon ging opsommen. Ik geef het woord aan mevrouw Blanksma.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik begrijp niet helemaal precies wat de VVD wil op dit punt. Ik hoor uw inbreng en ik hoor de antwoorden op de interrupties. Dan vraag ik mij af waarom u überhaupt nog een wet nodig hebt. Volgens mij wilt u het helemaal vrijlaten, dus daar hebben wij geen wet voor nodig.

De heer **Elias** (VVD): Nee, we moeten bij wet regelen dat winkeliers hun winkel kunnen openen wanneer ze willen, met natuurlijk allerlei bepalingen over de nacht en de avond. Dat is logisch. Het moet echter niet zo zijn dat in de ene gemeente iets wel kan en in de andere gemeente niet. Dat is gewoon niet goed. Bovendien wil de samenleving, een groot deel van de consumenten, graag op zondag winkelen. Nogmaals, zonder iemand een strobreed in de weg te leggen of ergens toe te dwingen. We moeten dat gewoon vrijgeven. Ja, dat klopt.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Dient de VVD-fractie daar dan zelf nog een initiatiefwet over in of hoe moet ik dat zien? Het voorliggende voorstel van de minister is heel helder over het aanscherpen van het toerismeregime. Als ik u beluister, dan zeg ik: voldoet dat ...

De heer **Elias** (VVD): Ik heb een wijziging van de wet voorgesteld die precies vastlegt wat de VVD-fractie vindt dat er moet gebeuren. Ik sta hier vandaag omdat het probleem iedere keer naar voren wordt geschoven en er allerlei uitschuifoperaties plaatsvinden. Dat vinden wij ongewenst.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): De heer Elias zegt dat iedere winkelier zelf bepaalt of de winkel open zal zijn. Dat valt toe te juichen, maar zo is het in werkelijkheid niet. De realiteit is dat een aantal winkeliers zich op dit moment gedwongen voelt om hun winkel te openen, want anders gaan zij failliet. Ik hoor graag van de heer Elias wat hij daarvan vindt.

De heer **Elias** (VVD): Ik spreek ook kleine winkeliers en velen van hen zeggen: wij hebben er wel tegen aangehikt, het was lastig om het te regelen en om personeel te krijgen voor de zondag, maar er zijn veel studenten of mensen die doordeeweeks zorgtaken hebben die graag op zondag bijspringen. Die kleine winkeliers zeggen: eerst was ik op maandag open en toen had ik geen omzet, nu ben ik op maandag dicht en op zondag open, het was een beetje moeilijk te regelen, maar het loopt en ik maak veel omzet. Van Kuala Lumpur tot Cedar Rapids in Amerika zijn de winkels open. Dit is een maatschappelijke ontwikkeling die u niet kunt stuiten hoe graag u dat op religieuze gronden ook zou willen.

De **voorzitter**: Dank u wel. U moet wel proberen om een beetje beknopter te antwoorden.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Wij kunnen allerlei internationale vergelijkingen maken, maar dat zullen wij maar niet doen. De heer Elias zegt terecht dat medewerkers er zelf voor kiezen om te gaan werken, maar ik heb ook andere informatie. Ik hoor graag van hem hoe het nu zit. Ik hoor van vakbonden, maar ook van medewerkers, dat mensen worden gedwongen om op zondag te werken.

De heer **Elias** (VVD): Waar dat gebeurt, is dat te laken gedrag van werkgevers. Daarover zijn afspraken gemaakt in cao's en die moeten worden nagekomen.

□

De heer **Van der Ham** (D66): Mevrouw de voorzitter. Hoeveel banen mogen er op de tocht komen te staan om de ChristenUnie te "pleasen"? Hoeveel doet een stokpaardje tegenwoordig? Dit zijn zo een paar van die vragen tijdens dit debat. Er is al lang geen meerderheid meer die gelooft in het nut van een beperking van de koopzondagen. Dit blijkt uit de heimelijke opstelling van het CDA en de Partij van de Arbeid en ook de minister van Economische Zaken is dit dossier liever kwijt dan rijk. Zij probeert dit als een bak lauwe bami voor zich uit te schuiven, hopende op de gft-bak aan het einde van de tafel. De ChristenUnie daarentegen verzet zich tegen het uitstel; die beperking van de koopzondagen moet en zal er komen.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): De heer Van der Ham daagt mij uit. Hij vraagt hoeveel banen er nog verloren moeten gaan om ons te "pleasen". Dan wil ik van hem weten hoeveel banen er op de tocht staan, ook naar aanleiding van het rapport van het CPB.

De heer **Van der Ham** (D66): Dit is een goede en relevante vraag. Hierover bestaat veel onduidelijkheid. Wij hebben pas een brief gekregen van het CPB waarin staat: wij hebben gezegd: 2000 banen, maar het zouden ook best 4000 banen kunnen zijn. Het Platform Detailhan-

Van der Ham

del heeft gezegd dat het wel eens 24.000 banen zou kunnen kosten. In ieder geval is het veel meer dan het CPB in eerste instantie becijferde. Ik moet u zeggen: al zouden er maar 1000 banen op de tocht komen te staan om dit ideologische stokpaardje van u te berijden, dan zou ik dit absoluut onbestaanbaar vinden in dit tijdsge-richt waarin zo veel banen op de tocht staan.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Ideologische stokpaardjes, hou daar alsjeblieft mee op. Het gaat ook om de kleine winkeliers. In hetzelfde rapport staat namelijk dat de kleine winkeliers er wel in omzet op vooruitgaan. In die zin moeten wij een rechtvaardige balans aanbrengen in het geheel.

De heer **Van der Ham** (D66): Door het Platform Detailhandel is ook gezegd dat de omzet van de winkels op de koopzondagen niet voldoende is meegewogen. Op alle punten waarop kritiek is gekomen van het Platform Detailhandel zou ik graag de reactie van de minister horen. Er is heel veel onduidelijkheid over de cijfers. De cijfers van het CPB worden in elk geval betwist; allerlei zaken zouden niet zijn meegenomen. Ook wordt gesteld dat groepen zoals jongeren, herintredende vrouwen en moeilijk te plaatsen allochtonen onvoldoende zijn meegenomen en dat het over veel meer banen gaat dan het CPB heeft berekend. Ik vind echt dat wij in deze tijden van economische neergang geen maatregelen kunnen nemen die dit soort banen mogelijk op de tocht zetten. U kunt dat toch ook niet menen?

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Inmiddels heeft het CPB een aanvulling gegeven op de kritiek. U verwijst naar iets wat al is gebeurd. Het CPB heeft nu inderdaad informatie gegeven over die kritiek. Ik vraag mij af wat u daarvan vindt. Op lange termijn is alles te verwaarlozen.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik heb dat al gezegd in mijn eerste antwoord op uw vraag. Naar aanleiding van de kritiek van het Platform Detailhandel heeft het CPB gezegd: misschien zijn het niet 2000 maar 4000 banen die verloren gaan. Dat is nogal een bijstelling. Zelfs als de bijstelling naar 1000 banen zou gaan, zou ik het onbestaanbaar vinden. Ik vind elke baan die wordt geofferd aan het stokpaardje van de ChristenUnie idiotie.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik ben niet van het stokpaardje van de ChristenUnie, maar ik wijs u er wel op dat u een fout maakt. Uw constatering klopt namelijk niet. Voor mij ligt de CPB-notitie Aanvullende toelichting op het CPB-rapport Economische gevolgen beoogde aanpassing winkeltijdenwet en daarin staat geenszins dat het CPB de eigen schatting van 2000 naar 4000 verloren banen bijstelt. Er wordt wel ingegaan op het verschil tussen wat Detailhandel Nederland noemt, namelijk 24.000 banen die bij elkaar neerkomen op 4000 voltijd-banen. Er wordt ingegaan op het verschil in de schatting tussen de 2000 voltijdbanen van het CPB en de 4000 van Detailhandel Nederland. U staat nu wel te knikken, maar wat u zegt, klopt feitelijk gewoon niet. Het CPB blijft bij de bewering – die goed is onderzocht, maar daar mag de minister op ingaan – dat het gaat om 2000 banen, niet om 4000 banen. Ik zou het zeer op prijs stellen als u dat met mij zou constateren.

De heer **Van der Ham** (D66): Het CPB omarmt de berekening van het Platform Detailhandel en stelt: als je dat omrekent naar voltijdbanen, dan komt dat neer op 4000 banen. Ik vind niet dat het CPB dat voldoende ontkracht in de aanvullende notitie. Zelfs als het zou gaan om 1000 banen, 500 banen of 100 banen, dan nog vind ik het absurd dat wij voor een ideologisch stokpaardje banen opofferen.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Voor een ideologisch stokpaardje worden geen banen opgeofferd. U gaat eraan voorbij dat het gaat om zeer veel belangen van andere mensen en dat wij op lange termijn ook wel eens te maken kunnen hebben met verlies van werk door mensen bij bijvoorbeeld het MKB of in andere sectoren. U gaat daar helemaal aan voorbij. Dat debat ga ik graag met u aan tegen de tijd dat wij deze wetsvoorstellen behandelen. Ik wijs er nogmaals op dat uw constatering niet klopt.

De **voorzitter**: Daar hebt u uw eigen termijn voor. Nu stelt u gewoon een vraag.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Concluderend stel ik nogmaals vast dat de heer Van der Ham hier wel kan beweren dat het om 4000 voltijdbanen gaat, maar dat dat niet klopt. Het CPB stelt nadrukkelijk: dit is een cijfer van detailhandel Nederland en ons cijfers is en blijft 2000 voltijdbanen. Er is dus een verschil van 2000 banen.

De heer **Van der Ham** (D66): Het CPB weerlegt het niet en dat is het punt.

De **voorzitter**: Dit punt is afdoende behandeld. Wij gaan daar niet nog verder over spreken.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Voorzitter. Dit punt is inderdaad voldoende behandeld omdat het CPB het duidelijk wel weerlegt. Ik heb echter een andere vraag. Het CNV, een belangrijke vakbond, omarmt het wetsvoorstel dat er ligt. Zou die gewoon negeren dat het banen kost?

De heer **Van der Ham** (D66): Naast dat soort groeperingen zijn er andere, zoals het Platform Detailhandel, die een heel ander geluid laten horen. De Vereniging Nederlandse Gemeenten, toch ook niet de minste, zegt: laat gewoon aan de lokale democratie over wat belangrijk wordt gevonden op zondag. Dat advies treedt u ook met voeten.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): U zegt dus dat het CNV niet heeft geluisterd en banen laat verlopen.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik deel niet het standpunt van het CNV. Ik deel wel het standpunt van de VNG die zegt: laat het gewoon aan gemeenten zelf over. De VNG is ook een door het CDA gerespecteerde...

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Ham, de heer Graus heeft het woord.

De heer **Graus** (PVV): Mijnheer Van der Ham was degene met wie ik enkele maanden geleden al een spoeddebat heb aangevraagd over de koopzondag. Wij zetten samen de schouders eronder. Ik las echter in een krant dat hij

Van der Ham

voor uitstel is tot na de crisis. Is dat zo, of gaan we ermee door? Wie weet hoe lang de crisis nog duurt en we weer boven Jan zijn. Met deze minister en dit kabinet komen we dadelijk ook nog in een energiecrisis terecht. Is het niet verstandiger om bedrijven een onbeperkte vrijstelling te geven voor de koopzondagen?

De heer **Van der Ham** (D66): Ik ben erg blij met elk uitstel dat de minister bepleit en hoop dat het tot afstel komt zodat dit bordje warmlauwe bami in de gft-container verdwijnt. Ik ben het er helemaal mee eens dat dit wetsvoorstel teruggetrokken moet worden. Als de minister zegt dat ze nog een jaartje wacht, zijn we in ieder geval weer een jaartje verder. Ons standpunt is – ik zal dat nog toelichten – dat de afweging bij de gemeentes moet liggen.

Naast het werkgelegenheidsargument zijn er nog een aantal andere bezwaren. Bijvoorbeeld dat het inbreuk maakt – ik zei het al – op de vrijheid van gemeentes om zelf een afweging te maken. Amsterdam wil een koopzondag, evenals Rotterdam en Almere. Laat ze. Minister en coalitie, laat de afweging voor meer of minder koopzondagen aan de lokale democratie. Laat consumenten, burgers en ondernemers samen de afweging maken en bemoei u er niet mee.

De coalitie, de SP en de SGP vinden dat er misbruik worden gemaakt van de toerismebepaling. Winkelen puur voor het winkelen is geen toerisme, is daarbij de gedachte. Dat argument is achterhaald. Het Sociaal en Cultureel Planbureau hanteert al jaren een definitie van het begrip toerisme die veel breder is en ook winkelen bevat. Erkent de minister van EZ dat de enge definitie van de term toeristisch al jaren niet meer strookt met de definitie van het SCP?

Ten slotte: hoe zal het debat vandaag gaan? Een kleine voorspelling. Iedereen is verontrust, althans de coalitiepartijen, over het uitstel van de invoering van de wet, de ChristenUnie voorop. De ChristenUnie krijgt echter een aai over de bol van de minister van Economische Zaken en de verzekering dat zij zich heus echt werkelijk nergens zorgen over hoeft te maken. En we gaan weer over tot de orde van de dag. D66 vindt dat onder de huidige omstandigheden prima. Hoe dichter bij de verkiezingen, hoe groter de kans dat het hele voorstel alsnog sneuvelt of snel kan worden teruggedraaid. Die oplossing is echter eigenlijk halfbakken. Minister en coalitie, hak nu eens een knoop door en wees duidelijk. Wij zien eigenlijk maar één oplossing: trek dit onzalige wetsvoorstel terug en besteed de kostbare uurtjes op het ministerie van Economische Zaken aan andere onderwerpen. Aan het stimuleren van bedrijvigheid en niet aan het afremmen ervan. Zet ambtenaren aan het werk voor het verminderen van de regeldruk en niet voor het opleggen van een nieuwe regel. Minister, wees flink en hak die knoop gewoon door. Doe dat nou!

□

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Voorzitter. Wij hakken in ieder geval één knoop door en dat is zo snel mogelijk ervoor zorg dragen dat de wet gewoon per 1 januari volgend jaar wordt ingevoerd.

Twee weken geleden werden wij verrast door het persbericht van het ministerie van Economische Zaken waarin werd aangekondigd dat de ingangsdatum voor de wijziging van de Winkeltijdenwet één jaar wordt

verschoven. De reden voor dit uitstel was volgens het persbericht dat het voor ondernemers en werknemers onzekere tijden zijn en de minister de onzekerheid voor hen niet wil vergroten. Kort daarna bleek het verhaal genuanceerder te liggen. Toen wij de minister in het nieuws haar besluit hoorden toelichten, lag de nadruk op de eventuele problemen om de wetswijziging binnen korte tijd door te voeren. Dat is een iets ander argument. Wat is voor de minister leidend geweest bij haar voorstel om het uit te stellen?

Inmiddels heeft de Kamer de nota naar aanleiding van het verslag ontvangen. De ChristenUnie hoopt binnenkort de inhoudelijke discussie tussen minister en Kamer in deze zaal te voeren. Vandaag staat wat mij betreft één vraag centraal: welke ingangsdatum van de wet nemen we als uitgangspunt? Graag krijg ik een reactie van de minister daarop. De ChristenUnie blijft in ieder geval streven naar het zo snel mogelijk invoeren van de wet.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Mevrouw Ortega vraagt toch – zo ken ik haar niet – naar de bekende weg. In de nota naar aanleiding van het verslag stelt de minister het glashelder: "Tegelijkertijd merk ik dat het wetsvoorstel voor onzekerheid zorgt bij ondernemers en werknemers in toch al economisch zware tijden." Dat is voor haar een voorname reden om dit wetsvoorstel tijdelijk te "parkeren". Dat heeft mevrouw Ortega toch ook gelezen. Wat wil zij nog meer weten?

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Dat heb ik inderdaad gelezen, maar in de media heeft de minister gezegd dat het te maken heeft met de termijn die nodig is voor de behandeling van het wetsvoorstel. Ik wil heel graag vandaag van de minister horen wat nu precies het argument is voor haar voorstel tot uitstel.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Laat ik het dan anders stellen. De nota naar aanleiding van het verslag vervolgt: Deze zorgen en signalen neem ik serieus. Ik wil hun – dat zijn de ondernemers – dan ook in deze economisch moeilijke jaren de zekerheid geven dat er geen verandering zal plaatsvinden. Mijn vraag aan u is: neemt de ChristenUnie dit serieus, of is een prestigekwestie rond het coalitieakkoord belangrijker dan de zorgen van de kleine ondernemer?

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Het is geen prestigekwestie. Het enige wat wij willen is dat de wet zo snel mogelijk wordt ingevoerd, juist om meer helderheid te geven. Over uw opmerking dat er sprake kan zijn van onrust et cetera zeg ik: bij de behandeling van het wetsvoorstel kunnen wij het hebben over een overgangstermijn, om gemeenten iets meer ruimte te geven. Dat zou voor ons wel bespreekbaar zijn.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Vanmorgen las ik in de krant dat de ChristenUnie zegt dat de invoering niet met een jaar mag worden uitgesteld, maar met maximaal een half jaar. Volgens de ChristenUnie is dan blijikbaar over een half jaar de crisis voorbij, evenals de zorgen van de ondernemers. Daarover wil ik helderheid hebben, want dat is op dit moment volstrekt onduidelijk.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Terecht. Op de een of andere manier is er sprake van een misverstand dat in de krant is terechtgekomen. De ChristenUnie wil in

Ortega-Martijn

ieder geval dat er snel vaart achter wordt gezet, zodat het wetsvoorstel zo spoedig mogelijk kan worden ingevoerd, en wel per 1 januari 2010. De ChristenUnie is ook een partij van de realiteit. Op het moment dat het ons in de Kamer niet lukt om het wetsvoorstel voor 1 januari ingevoerd te krijgen, tja ...

De heer **Van der Ham** (D66): Dat was een heel mooi woord dat u gebruikte: de ChristenUnie heeft oog voor de realiteit. Welnu, de realiteit is dat het CPB heeft doorgerekend dat er 700 tot 2000 banen op de tocht komen te staan als gevolg van het wetsvoorstel dat vooral u er doorheen gedrukt wilt krijgen. Wat gaat u tegen die 700 tot 2000 en misschien wel meer mensen zeggen die door uw wetsvoorstel hun baan verliezen?

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Dat is uw realiteit, de realiteit van de heer Van der Ham. Ik lees in de toelichting iets heel anders. Op een gegeven moment is er geen sprake meer van een bepaald effect. Degenen die op de een of andere manier hun baan verliezen, kunnen op een ander moment elders een baan krijgen. In die zin is wat u stelt niet correct.

De heer **Van der Ham** (D66): Misschien krijgen zij ooit wel weer een baan; dat zijn allemaal modellen. Er wordt echter gezegd: de onmiddellijke werkgelegenheidsconsequenties zijn 700 tot uiteindelijk 2000 banen. Dat is het effect van het wetsvoorstel dat u zo graag wilt, en dat in deze tijd. Wat gaat u tegen die mensen zeggen? Zelf verlies ik mijn baan er niet door, maar die mensen wel.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): U doet nu echt aan grootspraak, door in het land de mensen alsmaar te laten zien dat er sprake is van de teloorgang van werkgelegenheid. Dat is dus niet het geval! Wij hebben het nu over overtreding van de wet. Wat u wilt, is dat gemeenten die de wet hebben overtreden, dat gewoon kunnen blijven doen. Maar hoe kunnen wij dat verkopen aan de vele burgers die de wet overtreden en die wij wel aanpakken? Tijdens de overgangstermijn is er genoeg ruimte voor de mensen in de desbetreffende twintig gemeenten om op zoek te gaan naar andere werkgelegenheid, als zij zien dat hun baan op de tocht komt te staan.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik concludeer dat u banen niet zo belangrijk vindt en dat u met een papieren argument komt om niet tot verruiming van de winkeltijden over te gaan. Wij zeggen juist: verruim de wet, zodat gemeenten zelf mogen uitmaken of zij hun ondernemers ruimte willen geven. U geeft geen antwoord op de vraag. Die 700 tot 2000 en mogelijk nog meer mensen die hun baan verliezen door de wetgeving die u zo graag wilt, hebt u niets te vertellen. U hebt hun geen enkel perspectief te bieden. Dat vind ik erg teleurstellend van de ChristenUnie.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Die mensen hebben alles te vertellen. Weet u wat teleurstellend is? Op het moment dat wij het ontslagrecht gaan versoepelen, komen de banen van die mensen echt op de tocht te staan!

De heer **Elias** (VVD): Toen twee weken geleden duidelijk

werd dat eenzijdig coalitieafspraken met onder meer de ChristenUnie waren opgezegd, was uw fractievoorzitter, de heer Slob, heel erg boos. Nu hoor ik u meteen door de pomp gaan en zeggen: 1 juli volgend jaar is ook wel goed. Hoe moet ik dat rijmen?

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Nee, u hoort mij echt niet zeggen dat 1 juli volgend jaar goed is. Ik zeg dat wij ons stinkende best gaan doen om ervoor te zorgen dat 1 januari 2010 haalbaar is. Dat heb ik gezegd en daar ga ik voor. Daarnaast heb ik gezegd dat wij, mocht de realiteit inderdaad anders zijn, hier in de Kamer bepalen wat onze agenda is. Ik ga mij er in ieder geval hard voor maken dat de Kamer de juiste prioriteiten gaat stellen, zodat wij dit kunnen invoeren per 1 januari 2010.

De heer **Elias** (VVD): Hebt u dan niet met terugwerkende kracht spijt van al die procedurevergaderingen van de commissie voor Economische Zaken waarin deze kwestie iedere keer weer naar voren is geschoven? Dat gebeurde ook met uw steun. U kunt immers nu al zien aankomen dat er op deze wijze uiteindelijk helemaal niets terecht komt.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Dat was niet met mijn steun. Op een gegeven moment is er inderdaad wat verwarring ontstaan in de samenleving. De mensen wilden weten hoe het gesteld is met de crisis et cetera. Dat heeft geresulteerd in een onderzoek. Wij hebben nu de resultaten van dat onderzoek en ik wil dan zeggen tegen de heer Elias: laten wij overgaan tot de orde van de dag.

De heer **Elias** (VVD): We zullen zien wat eruit komt.

De **voorzitter**: Mevrouw Ortega, de heer Van der Ham heeft nog een tweede vraag aan u.

De heer **Van der Ham** (D66): Ja, voorzitter. De heer Slob reageerde behoorlijk fel op de minister en zei: zo gaan wij niet met elkaar om in een coalitie. En nu is mevrouw Ortega ineens poeslief.

De **voorzitter**: Dat is precies de vraag die de heer Elias net gesteld heeft!

De heer **Van der Ham** (D66): Ja, maar het is toch ook opmerkelijk. Dan wil ik graag voortbouwend op de heer Elias ...

De **voorzitter**: Nee, niets ervan.

De heer **Van der Ham** (D66): Hoe is het verschil van toon?

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Poeslief wil ik niet zeggen. Mensen die mij kennen, weten dat ik helemaal niet poeslief ben. Ik heb heel duidelijk aangegeven dat ik streef naar invoering per 1 januari volgend jaar. Ik denk dat de fractievoorzitter, de heer Slob, niets anders heeft gezegd dan dat.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik ervaar dit toch als een soort dreiging aan het adres van het kabinet. Mevrouw Ortega komt nu met een paar bureaucratische

Ortega-Martijn

argumenten waarom het misschien allemaal niet zou lukken, maar hoe principieel ligt dat voor haar? Als het niet 1 januari wordt, wat gaat zij dan doen? Dient zij dan een motie van wantrouwen in tegen het kabinet? Dat is geen populair middel, dat begrijp ik, maar wat is dan de consequentie? Dit is bluffen, maar u moet ook bijten. Dat kent u?

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Mevrouw Van Gent gebruikt weer grote woorden. Ik blaf niet, ik bijt niet, ik zeg gewoon dat dit per 1 januari ingevoerd gaat worden en dat ik mijn stinkende best ga doen binnen de Kamer om dat voorstel gedragen te krijgen en om dit gedaan te krijgen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dan moet mevrouw Ortega wel aangeven wat voor haar, behalve de bureaucratische rompslomp die wellicht een rol speelt, de criteria zijn dat de minister kan zeggen: het lukt mij niet tot 1 januari, ik heb de tijd nodig tot 1 juni, juli, augustus, september of oktober. Wat zijn voor mevrouw Ortega de overtuigende argumenten waarmee de minister kan komen om het later te maken dan 1 januari? Dat moet de minister weten, en wij ook.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): De minister heeft niets meer te zeggen in dezen! De Kamer gaat over haar agenda en de Kamer gaat haar stinkende best doen om ervoor te zorgen dat de wet per 1 januari 2010 van kracht wordt.

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Voorzitter. Ik vind het bijzonder jammer dat wij hier al voor de tweede maal een spoeddebat houden over zo'n ontzettend belangrijk onderwerp. De eerste keer vonden wij het eerlijk gezegd – ik zal dat woord maar gebruiken – zo waardeloos dat ik dacht: hier wil ik niet aan meedoen. Dat doe ik nu dus maar wel, omdat onder andere de VVD-fractie mij verweten heeft dat ik het niet interessant genoeg vond. Ik vind het een schande voor de ondernemers en de werknemers dat wij hier geen fatsoenlijk debat over de wetwijziging voeren die nu in onze Kamer ligt. Dat veroorzaakt pas echt enorm veel onzekerheid. Wat mij betreft behandelen we die dus heel snel, zodat wij recht doen aan deze belangrijke zaak.

De heer **Elias** (VVD): Deze losse flodder liet u in januari ook los. Toen zei u: wij doen niet mee aan het spoeddebat, want wij gaan de Winkeltijdenwet heel snel behandelen. Dat was in januari. Het is nu september. U moet niet zo'n grote broek aantrekken!

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Ik ben heel blij dat de heer Elias van de VVD-fractie mij deze vraag stelt, want nu kan ik het publiek en degenen die thuis eventueel luisteren, nauwgezet laten horen dat het spoeddebat van toen inderdaad gewoon onzin was. Waarom? Het was de dag voordat de Kamer al haar vragen naar fundamenteel onderzoek en noem maar op kon stellen. Dat vertelde u de ondernemers niet; u hield hun alleen maar iets voor. Daarom heb ik toen niet meegedaan.

De heer **Elias** (VVD): En al die keren dat wij in de procedurevergadering van de commissie voor Economi-

sche Zaken ervoor probeerden te zorgen dat wij er hier over konden debatteren en u dat met een meerderheid van de coalitie gewoon wegspeelde, dat had er zeker ook niets mee te maken?

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Ook nu ben ik blij, want ik krijg de gelegenheid om de buitenwacht beter uit te leggen wat ons werkproces hier is. Mijnheer Elias, het had alles te maken met het feit dat wij wachtten op de antwoorden op de 213 vragen die wij met zijn allen hadden gesteld. Bij die vragen was veel onderzoek. Wij wilden dus een goed onderzoek en dat hebben wij gekregen. Nu staan wij hier. Ik daag u uit om volgende week hier met elkaar het fundamentele debat over te voeren, mijnheer Elias. Zo is het gegaan, niet anders.

De **voorzitter**: Conclusie, mijnheer Elias.

De heer **Elias** (VVD): U hebt tijd gerekt en uitgesteld. Volgende week is prima.

De **voorzitter**: Nu weet ik het niet meer. Mijnheer Van der Ham.

De heer **Van der Ham** (D66): Ja, mevrouw Smeets, als u hem zo neerlegt bij de oppositiefracties ...

De **voorzitter**: Via de voorzitter: Voorzitter. Mevrouw Smeets zegt dat ...

De heer **Van der Ham** (D66): Voorzitter. Mevrouw Smeets zegt dat de oppositie schuldig is aan verdragstactiek. Absoluut niet! Wij hebben hier schriftelijke, mondelinge vragen over gesteld en spoeddebatten over gehouden. Aan sommige hebt u zelfs niet eens meegedaan. Dat mogen de ondernemers in het land ook wel weten.

De **voorzitter**: Ik doe nooit mee aan schriftelijke vragen.

De heer **Van der Ham** (D66): Absoluut. Aan schriftelijke vragen doe wij ook mee.

De **voorzitter**: Ja, maar ik niet.

De heer **Van der Ham** (D66): O, u doet daar ... Ja, dat is dan weer het probleem van uw procedure, voorzitter.

De **voorzitter**: Nee, dat is niet het probleem. Het is een beetje moeilijk. U kunt het.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik ga het weer proberen, voorzitter.

Als u werkelijk vindt dat dit een belangrijke wet is en dat die bijdraagt aan het oplossen van het grote probleem van werkgelegenheidsverlies, dan had u hier toch veel meer vaart achter kunnen zetten? Dan had u toch schouder aan schouder met mevrouw Ortega-Martijn van de ChristenUnie-fractie gestaan om dit er snel doorheen te jassen? De waarheid is toch eigenlijk, mevrouw Smeets, dat u, lid van de politieke partij Partij van de Arbeid, helemaal niets meer in dit wetsvoorstel ziet omdat het gewoon banen kost? Dat is toch eigenlijk de waarheid?

De **voorzitter**: Dank u wel. Mevrouw Smeets.

Mevrouw Smeets (PvdA)

© M. Sablerolle – Gouda

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Het is heel jammer dat u mij "vertragingstactiek" in de mond legt, want ik heb dit woord helemaal niet gebruikt tijdens het interruptiedebat met de heer Elias van de oppositie. Ik heb alleen geprobeerd te vertellen hoe het proces in de Kamer verloopt. Op de Partij van de Arbeid ben ik trots. Inderdaad, die a van arbeid. Het ging mijn partij erom dat wij een gedegen onderzoek naar de consequenties voor de werkgelegenheid kregen. Dat hebben wij gekregen. Ik wil daar graag het debat over aangaan.

De heer **Van der Ham** (D66): Laten wij eens naar de a van arbeid kijken. Het kost ons 700 tot 2000, en mogelijk veel meer, banen. Ik krijg hierop graag uw reactie.

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Ik kijk ook naar de banen van de kleine ondernemer, want ook die ligt ons erg na aan het hart. Dat is één. Ik kijk verder naar het rapport van het Centraal Planbureau dat ons vertelt dat het op de lange termijn om enkele honderden arbeidsplaatsen gaat, arbeidsplaatsen van studenten en scholieren die op zondag alleen maar willen werken en die dan iets anders moeten zoeken. Die andere mensen gaan in een andere gemeente in een winkel werken of ze gaan op andere dagen werken. Dat blijkt uit het CPB-rapport. Dat moet u ook eens vertellen. Daarbij wil ik nog vermelden dat D66, uw partij, mijnheer Van der Ham, altijd doet voorkomen dat wij alle zondagen willen sluiten. Niets is minder waar! In wezen willen wij alleen de toerismebepaling in de wet verduidelijken. Dat is de waarheid, mijnheer Van der Ham.

De heer **Van der Ham** (D66): Als u kijkt naar Bataviastad in Lelystad waar 40% alleen maar op zondag kan worden verdiend en naar uw eigen regio, Limburg, waar juist in die grensgemeentes echt geld wordt verdiend aan buitenlandse toeristen die anders niet zouden komen, kunt u toch niet volhouden dat het geen langdurige gevolgen heeft? U bent heel kritisch geweest op het snel doorvoeren van deze wet, ook in de krant. U zegt dat dit op korte termijn banen kan schelen en dat wij ons dat nu niet kunnen permitteren. Hoe lang mag de crisis wat u betreft duren voordat deze wet echt in werking wordt gesteld?

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Ik heb helaas geen glazen bol en kan dus niet voorspellen hoe lang de crisis gaat duren. Mijn fractie wil heel snel de wet behandelen en die in laten gaan, maar voor haar is de overgangstermijn van belang. Gemeenten moeten namelijk de tijd krijgen om daarnaar in deze zware tijd te kijken. Dat staat mijn fractie voor, mijnheer Van der Ham.

De heer **Graus** (PVV): Net als de heer Van der Ham verbaas ik mij ook over de "a" van de PvdA. Het is eigenlijk de partij van de afwezigheid, want die was er inderdaad niet. Destijds hadden de heer Van der Ham en ik het spoeddebat aangevraagd en de coalitiepartijen hebben ons spoeddebat geboycot. Durft mevrouw Smeets nu met droge ogen te zeggen dat zij dat met goede bedoelingen gedaan heeft voor de bedrijven, het kooppubliek en voor mensen die in een zware economische crisis zitten? Durft zij dat als woordvoerder van MKB-Nederland met droge ogen te zeggen?

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Ja, dat durf ik hier met droge ogen te verdedigen. Ik vond het toen een showdebat. Voor de Handelingen is het overigens goed om te vermelden dat niet alleen de coalitiepartijen aanwezig waren maar ook de grootste en de kleinste oppositiepartij. Dat gezegd hebbend, merk ik op dat mijn hart bij het mkb ligt. Wij proberen juist die kleine detaillist door de winter heen te helpen.

De heer **Graus** (PVV): Ik maak toch bezwaar tegen het woord "showdebat". Met een paar partijen hebben wij dat debat aangevraagd en gevoerd. Dat deden wij met goede bedoelingen voor in eerste instantie de bedrijven maar ook voor het kooppubliek en voor mensen die in een zware economische crisis zitten. De coalitiepartijen blijven gewoon weg. Dat vind ik best asociaal. En nu durft mevrouw Smeets te zeggen dat het een showdebat was, terwijl wij hier zitten te ploeteren voor ondernemers voor wie het water tot aan de lippen staat? Dat is een schande! Ik verheug mij op de verkiezingen, geloof mij.

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Ik blijf erbij dat wij de dag na dat spoeddebat alle vragen konden stellen die wij wilden stellen. Dat vond ik zo belangrijk dat ik er geen behoefte aan had om mee te doen aan een showdebat.

De **voorzitter**: Dit keer heb ik geen afspraken met u gemaakt over het aantal toegestane interrupties. Dat doe ik anders wel. Ik heb er spijt van dat ik dat nu niet heb gedaan. Ik kan u haast niet vertellen hoeveel spijt ik daarvan heb, maar ja, dat is nu zo. Spijt komt altijd te laat, maar u gaat nu wel een korte vraag stellen. Daarna gaan wij door met de volgende spreker.

De heer **Elias** (VVD): Ik zal het kort houden, mevrouw de voorzitter. Een van de nadelen van het feit dat u wegliep uit het vorige debat, was dat wij niet wisten wat de PvdA-fractie dacht. Dat weten wij nu nog niet. In de krant hebt u gezegd: "Kunnen we gemeenten die al koopzondagen hebben niet met rust laten? Wij willen ze niet met extra werk opscheppen." Is dat vandaag nog steeds uw standpunt? Wij hebben dat in de krant gelezen. Ik hoor ook graag dat u dat tegenover het parlement zegt.

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Dat hebt u niet alleen in de krant gelezen. Ik weet niet of u de nota naar aanleiding

Smeets

van het verslag hebt gelezen. Daarin staat die vraag van de PvdA-fractie heel helder. Daarop hebben wij van het kabinet ook antwoord gekregen en daarover zullen wij met elkaar debatteren. Ik heb mij inderdaad zorgen gemaakt over de eventuele lasten die dat met zich meebrengt voor de gemeenten.

De **voorzitter**: Mijnheer Elias, u zou een vraag stellen. Ik heb een goed geheugen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik hoorde dat mevrouw Smeets zei dat Jan Splinter door de winter heen moet worden geholpen. In dit geval is dat het mkb. Zij zei dat die kleinere bedrijven door de winter heen moeten worden geholpen. Moet ik dat zo begrijpen dat de heer Lodewijk Asscher in Amsterdam, wethouder van de PvdA, zegt dat hij Jan Splinter niet door de winter heen helpt? Hij heeft gezegd dat hij in de hele stad koopzondagen mogelijk gaat maken en dat hij daarover dus niet moeilijk zal doen. Ondermijnt hij het verhaal van mevrouw Smeets? Ik kan er geen touw meer aan vastknopen. Waar staat de PvdA dan? Dat is toch vreemd?

Deelt mevrouw Smeets de argumentatie van de minister in de nota naar aanleiding van het verslag? Daar staat dat de minister niet meer onzekerheid bij die kleine ondernemers wil en dat dit voorstel daarom een jaar wordt uitgesteld?

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Fijn dat GroenLinks die vraag stelt over Amsterdam. Ik sta geheel achter de zienswijze van de heer Asscher. Die is precies hetzelfde als datgene wat er in de huidige wet staat en in het wetsvoorstel dat wij nog gaan behandelen. Het betekent dat het gemeentebestuur bepaalt of er sprake is van toerisme en dat het belangen gaat afwegen. Ik heb de heer Asscher net gesproken. Ik spreek zijn naam misschien iets anders uit, maar dat heeft wellicht met mijn Limburgse tongval te maken. Mevrouw Van Gent en ik hebben het over dezelfde wethouder. Ik acht hem zeer hoog. Er zit geen licht tussen. Hij heeft de belangen afgewogen. Vervolgens is hij tot deze conclusie gekomen.

De **voorzitter**: Ik wil graag verder. Ik neem aan dat dit ook voor u geldt. Ik geef daarom geen gelegenheid meer tot verdere interrupties. Het is 16.15 uur. Wij hebben vijf kwartier nodig gehad voor vier sprekers. Ik vind het wel mooi zo.

Ik geef nu het woord aan de heer Van der Vlies.

□

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter. Wat een raar debat voeren wij vanmiddag. Twee wetsvoorstellen over de toerismebepaling liggen klaar voor behandeling. Een daarvan is van de regering, het andere van de SGP en de SP. Wij houden tussendoor nu even snel een debatje over de vraag op welke termijn een gewijzigde Winkel-tijdenwet moet ingaan.

In de praktijk hebben wij te maken met een wet die op alle mogelijke manieren wordt misbruikt, ondergraven of omzeild. Dat mogen wij niet langer blijven aanzien. Dat geldt in het bijzonder voor het misbruik van de toerismebepaling. Ook de bepalingen ten aanzien van de openstelling van avondwinkels op zondag dienen te worden aangepakt. Deze bepalingen blijken volop de

mogelijkheid te bieden voor ontduiking van de hoofdregel dat winkels op zondag zijn gesloten. Op zeer korte termijn is daarom wetswijziging noodzakelijk. Voor de fractie van de SGP staat daarbij het motief van de zondagsrust voorop. Dat komt voort uit de joods-christelijke traditie. Het is een goede zaak dat wij één dag in de week hebben waarop wij niet hoeven te werken om op adem te komen.

Ik hoorde vanmiddag op de radio een ondernemer betogen dat de kleine winkels door de grote winkelketens worden verbrijzeld. Al die koopzondagen zijn heel slecht voor de kleine winkelier. Dat geldt zeker voor de eenmanszaken, die geen personeel in dienst hebben. Daarvan hebben wij er een heleboel. Deze winkeliers komen onder grote druk te staan om op zondag toch te werken. Anders zien zij hun klanten naar de concurrent gaan.

De kern van de zaak is dat de vrijheid die de een vraagt en neemt, de onvrijheid voor de ander betekent. Daarom reguleert de overheid. Waarom zou het wel deugen dat wij regelingen voor de nacht en de avond treffen, maar niet als wij hetzelfde voor de zondag doen?

Ook de werknemer kan in problemen komen. Bij een toenemend aantal koopzondagen moet hij steeds vaker op zondag werken. Dat is slecht voor hemzelf, voor zijn sociale omgeving en voor het milieu. Zaken als rust en recreatie worden bij uitstek gezamenlijk beleefd.

De heer **Van der Ham** (D66): Terecht heeft de heer Van der Vlies het over een botsing van belangen. De belangen van consumenten, grote ondernemers en kleine ondernemers lopen uiteen. Hij zegt dat de overheid daarbij een bemiddelende rol zou moeten spelen. Waarom moet dat de rijksoverheid zijn? Waarom kan een gemeentelijke overheid niet bepalen dat de winkels op zondag vaker open mogen zijn terwijl dat in een andere gemeente niet gebeurt? Waarom mag Amsterdam de winkels niet toestaan om elke zondag open te zijn omdat er een andere bevolkings-samenstelling is en men er, ook om religieuze redenen, anders over denkt? In gebieden waar de SGP groot is, zal de zondag waarschijnlijk wel worden geheiligd. Dat lijkt mij een heel mooie, democratische oplossing. De overheid neemt dan zijn organiserende rol, maar op decentraal niveau. Vindt ook de heer Van der Vlies dat niet een veel betere oplossing?

De heer **Van der Vlies** (SGP): De wetsgeschiedenis staat in een traditie. De wetgevende macht heeft het al decennialang nodig geacht om hoofdnormen te stellen op het terrein van arbeidstijden en winkeltijden, waaraan iedereen zich heeft te houden. Dat is de hoofdregel. Die is duidelijk vastgelegd in de wetsgeschiedenis. De heer Van der Ham bepleit om het helemaal vrij te geven aan de ondernemers. Ik wil ingaan op het voorbeeld dat hij eerder zelf gegeven heeft, of wellicht was het de heer Elias. Het betreft Bunschoten-Spakenburg. Daar is dit probleem niet aan de orde. Neen, natuurlijk niet! Als in Amersfoort anders wordt beslist – ik ken die omgeving als geen ander – dan weet ik wel welke concurrentieverstorende effecten kunnen optreden. Dat is een van de redenen waarom wij ons er druk over maken.

De heer **Van der Ham** (D66): Anders dan de VVD staat D66 ervoor dat gemeenten een eigen afweging mogen maken. Het gaat niet alleen om de ondernemers. Het

Van der Vlies

moet in samenhang worden bekeken. Onderkent u dat er mensen zijn die wel op zondag willen winkelen en dat die daartoe in de gelegenheid moeten worden gesteld? Dat zullen zij dan niet in Bunschoten-Spakenburg doen, maar wel in Amersfoort of in Amsterdam. Die vrijheid wilt u toch ook bewaken?

De heer **Van der Vlies** (SGP): Die vrijheid geeft de wet dus niet. Daar wilt u van af en ik niet. Zo simpel is het eigenlijk. Ik erken daarmee dat de overheid een regulerende bevoegdheid heeft om lijnen te trekken, kaders te stellen waaraan wij ons houden in dit land. Zo slecht hebben wij het er niet mee. Het is ook nog een kwestie van organiseren. In het debat over de sprong van acht naar twaalf koopzondagen hebben wij het punt dat u nu inbrengt ook gewisseld met de toenmalige minister, de heer Wijers. Ik geloof dat hij op zijn vliering aan het knutselen was, een spijkertje miste en à la minute naar de winkel wilde. Ik heb hem toen gezegd en dat zeg ik nu ook tegen u: dan organiseer je je leven toch wel zeer beperkt.

De heer **Van der Ham** (D66): De vraag is of de overheid dat uitmaakt. Je kunt ook op zondag naar een boekenwinkel gaan. Met andere woorden: wie bent u om het voor iedereen te bepalen?

De **voorzitter**: Het is een spoeddebat over de Winkel-tijdenwet. Het is niet de bedoeling dat wij vandaag helemaal de diepte in gaan op dit punt.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Ik vind dat de overheid, de wetgevende macht, de bevoegdheid heeft om normen te stellen. Dat doen wij op allerlei terreinen en dat hebben wij ook op dit terrein gedaan. Waarom zouden wij er ineens van af moeten als wij daar schaduwkanten aan zien? U wilt die niet zien, althans ik vraag mij af of u die ziet. De analyse van het CPB is volstrekt helder, ook wat betreft de aanvullende opmerkingen. Die moet je willen lezen zoals het er staat.

Ik kom tot mijn conclusie. De wet wordt momenteel niet voldoende gehandhaafd, verrommelt en zit vol met gaten. Mijn oproep vandaag is: minister, zet op korte termijn door. Ook in mijn gedachten is 1 januari 2010 nog steeds haalbaar. En van het CDA en de ChristenUnie wil ik vragen geen verder uitstel meer te accepteren. Van de PvdA vraag ik naar de vakbonden te luisteren die steun geven aan inperking van het misbruik van de wet. De VVD en D66 verzoek ik toch eindelijk eens op te houden met de pleidooien die een individualistisch refrein in zich dragen. Die tijd is echt voorbij. Dat hebben wij al bij interruptie gewisseld. Er is een en ander veranderd, maar niet elke verandering is een verbetering. Dat moeten wij ook een keer tegen elkaar durven te zeggen. De Kamer als geheel houd ik voor: laten we snel tot behandeling van beide wetsvoorstellen overgaan. Laat de zondag weer werkelijk een dag van rust worden! Of zoals premier Kok ooit zei – de enige socialist die ik bij herhaling in mijn eigen partijkaders regelmatig citeer – een haven van rust.

□

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Voorzitter. Het is belangrijk dat de politiek een besluit neemt over de Winkel-tijdenwet en over de zondag hierin in het bijzonder. Dat iedereen

dat vindt, is wel duidelijk. De minister komt met een wetsvoorstel. De heer Van der Vlies en ondergetekende maakten samen een initiatiefwetsvoorstel en de Kamer kan niet wachten om erover te spreken, zoals ook nu weer blijkt.

De heer Van der Vlies en ik en ook degenen die ons ondersteunen, als ik het even zo mag zeggen, hebben dan ook hard gewerkt om alle vragen van alle fracties van PvdA tot PVV – o, nee, de PVV had geen vragen over ons wetsvoorstel – van PvdA tot VVD te beantwoorden. Alle antwoorden zijn gisteren naar de Kamer gestuurd. De initiatiefwet is dan ook klaar voor behandeling.

Omdat wij in de vaste commissie voor Economische Zaken hebben afgesproken dat ons wetsvoorstel tegelijk met dat van de minister wordt behandeld, zullen wij vermoedelijk op zeer korte termijn die wetsvoorstellen bespreken, als de commissie dat wil. Er hangen grote belangen samen met deze voorstellen en deze discussie. Ik noem de werkgelegenheid. Daar is het de SP met name om te doen. Ik noem ook het recht van mensen om wekelijks één gezamenlijke vrije dag te hebben, de leefbaarheid van steden, dorpen, wijken en buurten, de positie van het mkb en bovenal de verschillende waarden en belangen die werknemers, werkgevers en consumenten hebben. Laat ik hierover één ding zeggen. Het past niet om bij de visie dat consumenten het recht zouden moeten hebben om iedere dag van de week te winkelen, steeds voorbij te gaan aan het recht van werknemers om een gezamenlijke vrije dag te hebben, om te doen wat zij willen, bijvoorbeeld in competitieverband, in een sportvereniging, met hun familie, met vrienden omdat ook de universiteiten, de hogescholen en de gemeentediensten gesloten zijn, omdat de treinen minder rijden. Dat wil ik daarover zeggen. Dat zijn twee verschillende belangen, twee verschillende waarden die wij hier in het debat moeten afwegen. Het past niet om voorbij te gaan aan die belangen en die waarden van de mensen die een gezamenlijke vrije dag in de week op prijs stellen, als je het hebt over de rechten van consumenten om op zondag te mogen winkelen. Maar het is van het grootste belang, met name voor de werkgelegenheid.

De heer **Elias** (VVD): Dat is zeker van belang. Als mensen niet willen werken op zondag moeten zij daar niet toe gedwongen worden. Dat is ook helemaal niet wat wij voorstellen. Waarom gaat u volledig voorbij in wat u zegt aan die hele grote groepering van jonge mensen – die mij ook vandaag weer mails bij de vleet sturen – die zegt: ik wil graag werken op zondag, dan kan ik door de week beter mijn zorgtaken doen of studeren of wat dan ook? Er zijn een heleboel mensen die dat graag willen. Dus er is wat dat betreft een hele groep die daar helemaal geen moeite mee heeft. Waarom gaat u daaraan voorbij? Waarom bent u zo ouderwets?

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Er is een grote groep mensen die wil werken op zondag en er is een grote groep mensen die niet wil werken op zondag. Die grote groep mensen die wel wil werken op zondag mag van mij werken op zondag. Die kan bijvoorbeeld werken bij de bioscoop, of in de horeca, of in die steden met een toeristisch centrum, of in die wijken die terecht als toeristische trekpleister worden aangemerkt en waar de winkels op zondag open zijn, of op de twaalf koopzondagen die wij in het land kennen en die ook zeker

Gesthuizen

gehandhaafd zullen worden, welk wetsvoorstel ook door de Kamer komt. Ik wil graag tegemoetkomen aan de wensen van de mensen die op zondag willen werken en aan de wensen van de mensen die op zondag niet willen werken.

De heer **Graus** (PVV): Ik vraag mij toch af of mevrouw Gesthuizen ook rekening heeft gehouden met de grensgebieden. Ik kom zelf uit een grensgebied. Mevrouw Smeets komt daar ook vandaan, zij komt alleen niet op voor die Limburgse ondernemers. Ik wel. Ik noem nou Limburgse ondernemers in grensgebieden, waar ik veel mensen ken. Die hebben al last van ongelijke lastenverdeling, belastingongelijkheid, regelongelijkheid en dat soort zaken. Niet alleen worden die bedrijven nu over de grens gejaagd, maar ook worden met name in de grensgebieden de consumenten over de grens weggepest.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik vind het zo jammer dat de PVV-fractie niet heeft meegedaan aan de schriftelijke vragenronde over ons initiatiefwetsvoorstel. Waarom hebt u die vragen niet gewoon netjes op papier bij mij aangeleverd? Dan had ik er al op in kunnen gaan. Maar goed, ik zal er nu antwoord op geven. In de landen die een grens kennen met Nederland is een veel restrictiever beleid ten aanzien van koopzondagen. Dus ik snap niet waar u met uw betoog heen wilt.

De **voorzitter**: Ik heb net ook al een poging gedaan. Volgens mij komt u nog te spreken over beide wetten ...

De heer **Graus** (PVV): Mevrouw de voorzitter, ik heb nu een ander punt.

De **voorzitter**: En dat doen wij vandaag niet.

De heer **Graus** (PVV): Ik zal er niet meer over beginnen, ik heb nu een ander punt. Ik word er wederom op aangevallen – dat is al de derde keer in de plenaire zaal – dat ik niet schriftelijk vragen heb ingediend. Ik zit in drie commissies ...

De **voorzitter**: Dat was geen aanval. U moet zich niet zo gauw aangevallen voelen.

De heer **Graus** (PVV): Er moet niet een partij die nu een hele vlaaipunt heeft, want die hebben wij na de verkiezingen ...

De **voorzitter**: Mijnheer Graus, ik praat tegen u. Als ik tegen u praat, dan houdt u gewoon even uw mond. Zo zijn hier de regels in het huis.

De heer **Graus** (PVV): Mevrouw de voorzitter, die respecteer ik, maar ik word wederom persoonlijk aangevallen en dan mag ik mij verdedigen.

De **voorzitter**: U moet nu even gewoon uw mond houden, want ik ga uitleggen dat het geen aanval is, maar een vaststelling van een feit. Dat is geen aanval, dat is echt iets anders. En nu stelt u uw vraag en dan gaan wij door naar het volgende punt.

De heer **Graus** (PVV): Mevrouw de voorzitter, ik stel geen vragen meer. Ik wacht de verkiezingen af. Dan hebben

wij een hele vlaaipunt hier en zullen wij ook aan alle schriftelijke rondes kunnen deelnemen.

De **voorzitter**: Dat is mooi.
Mevrouw Smeets, u had behoefte aan een reactie?

Mevrouw **Smeets** (PvdA): Dat klopt voorzitter, dank u wel. De heer Graus van de PVV richt zich rechtstreeks tot mij. Hij zegt dat ik niet opkom voor mijn grensstreek. Mijn stad, Sittard-Geleen, grenst aan twee landen en wij hebben helemaal geen toeristisch regime. Wij hebben al twaalf koopzondagen en that's it, dus daar verandert helemaal niets. De heer Graus moet zich hier wel bij de werkelijkheid houden.

De heer **Graus** (PVV): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Nee, mijnheer Graus.

De heer **Graus** (PVV): Ik mag toch hierop reageren?

De **voorzitter**: Nee, want dan blijven wij de hele dag. U zegt iets tegen mevrouw Smeets, zij zegt iets terug en dan is het klaar.

De heer **Graus** (PVV): Wat mevrouw Smeets zegt, klopt niet.

De **voorzitter**: Dan gaat u straks eens een kopje koffie met haar drinken.

De heer **Graus** (PVV): Mensen uit Sittard gaan ook naar Duitsland en België.

De **voorzitter**: Mevrouw Gesthuizen vervolgt haar betoog.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Voorzitter. Het is de SP met name om de werkgelegenheid te doen. Daarom is het ook van het grootste belang dat wij snel in de Kamer spreken over beide wetsvoorstellen.

Op de werkgelegenheid ga ik nu niet in. Het is passender om dat met een ruime spreektijd bij de behandeling van de twee wetsvoorstellen te doen. Er zijn veel verschillende meningen, er zijn veel verschillende visies en er zijn zelfs cijfers – waarvan het ene cijfer beter is onderbouwd dan het andere, vermoed ik – die elkaar tegenspreken op dit punt.

De fracties van de VVD en van D66 nemen het niet zo nauw met de waarheid over de procedure die is gevolgd door de vaste commissie voor Economische Zaken, over de feiten en over hun eigen rol in dezen. Dat vind ik kwalijk en een volksvertegenwoordiger onwaardig.

De **voorzitter**: Dat is een forse aantijging.

De heer **Elias** (VVD): Ik heb in de procedurevergaderingen iedere keer opnieuw gevraagd om de wetsvoorstellen met spoed te behandelen. Daarbij ben ik overruled door de coalitie. Mevrouw Gesthuizen moet terugnemen wat zij zojuist heeft gezegd.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik zou graag willen weten op welk punt ik volgens de heer Elias de plank misla. Hij heeft zonet een verkeerde voorstelling van zaken gegeven over de procedure die wij hebben gevolgd in de

Gesthuizen

vaste commissie voor Economische Zaken, over de feiten en over zijn eigen rol in dezen. Dat vind ik kwalijk en dat neem ik hem ook kwalijk. Ik vind dat een volksvertegenwoordiger onwaardig.

De heer **Elias** (VVD): Ik ga mevrouw Gesthuizen niet vragen om deze uitspraak uit fatsoen terug te nemen als zij dat niet bezit, maar de feiten zijn dat wij regelmatig hebben geprobeerd om zo snel mogelijk deze wetsvoorstellen te behandelen en dat wij nu, vanaf november 2008 gerekend, tien maanden verder zijn. Dat neem ik juist de coalitiefracties kwalijk, die ons hebben overruled.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik kan in ieder geval voor ons eigen initiatiefwetsvoorstel spreken. Over dat initiatiefwetsvoorstel hebben alle fracties aan het einde van de winter vragen kunnen stellen. De beantwoording daarvan kost tijd. Dat gold overigens ook voor de vragen die de minister moest beantwoorden. De antwoorden op de vragen hebben wij zo snel mogelijk gemaakt en hebben wij gisteren aan de Kamer gestuurd. De heer Elias vindt blijkbaar dat wij niet snel genoeg hebben gewerkt, maar wij hebben er dus zeer hard aan gewerkt. Wij wilden ook graag goed antwoord geven. Ik begrijp dat het zeker veel tijd kost voordat de resultaten van onderzoeken waar de Kamer de minister om heeft gevraagd, bekend zijn. Het ging nu eenmaal niet sneller. Wij, zowel de initiatiefnemers als de minister, hebben zo hard mogelijk gewerkt om ervoor te zorgen dat de wetsvoorstellen zo snel mogelijk klaar waren voor plenaire behandeling. Ik verwacht daarvoor geen lof of applaus van de heer Elias, maar hij moet ook niet doen alsof wij dat niet hebben gedaan en zaken hebben getraineed. Dat is namelijk niet waar.

De **voorzitter**: Probeer het allemaal enigszins zakelijk te houden.

De heer **Van der Ham** (D66): U krijgt altijd applaus voor het werken aan en voor het steken van zo veel tijd en moeite in initiatiefwetsvoorstellen. Het is dat ik met deze vinger het knopje van de interruptiemicrofoon indruk, want anders had ik u een applaus gegeven.

De **voorzitter**: U kunt hem ook bedienen met uw voet.

De heer **Van der Ham** (D66): Dat kan ik inderdaad ook zo doen. U krijgt daar dus applaus voor, ook al ben ik het met de inhoud van het wetsvoorstel niet eens. Als u zegt dat de VVD en D66 u hebben tegengewerkt, denk ik: wij zijn niet voor uw wetsvoorstel en ook niet voor dat van de regering. De partijen die het mogelijk met u eens zijn, het CDA en de PvdA, geloven eigenlijk helemaal niet in beide wetsvoorstellen. U kunt het ons dan verwijten dat wij iets verkeerd doen, maar wij doen gewoon ons werk. Uw vrienden zijn uw echte vrienden niet.

De **voorzitter**: Mijnheer Van der Ham, u hebt uw punt gemaakt. Ik sluit deze discussie. Mevrouw Gesthuizen, ik raad u aan om dat ook te doen.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Dank, voorzitter. Mag ik nog één slotopmerking maken?

De **voorzitter**: Nee. Wanneer ik iets aanraad, is dat meestal ook een dringend verzoek.

Mevrouw **Gesthuizen** (SP): Ik heb niet gezegd dat ik word tegengewerkt.

De **voorzitter**: U hebt het anders geformuleerd. Het woord is aan de heer Graus.

De heer **Graus** (PVV): Voorzitter. Wij stonden hier een aantal maanden geleden met dezelfde boodschap. Ik zal haar iets korter herhalen. Wij zijn er tegen dat gemeenten beslissen wanneer een winkel opengaat, want dat beslissen de winkeliers zelf. Wij gaan in die zin ook met de VVD mee, maar wij gaan verder dan hetgeen de heer Van der Ham en mevrouw Van Gent willen. Dat willen wij graag, vooral tijdens deze crisis. Ik rijd door heel Nederland en spreek met winkeliers en het personeel. Ik ben echt nog niemand tegengekomen die zegt dat de beslissing hierover bij de rijksoverheid of bij de gemeente moet liggen. Iedereen kan zich daarin vinden. Iedereen heeft immers ook het recht om niet te gaan werken. Daar kunnen zij zelf over beslissen. Gisteren ben ik in het hart van een stad geweest waar de SGP en de ChristenUnie dominant zijn. Ik merkte dat ook stemmers op de SGP en de ChristenUnie veranderen. Zij gaan toch met de tijd mee. Wij moeten ervoor oppassen dat wij daaraan niet te veel vasthouden. Iedereen zal met de tijd mee moeten gaan. Als je een volksvertegenwoordiger bent, zul je altijd naar de achterban, naar het volk, moeten blijven luisteren. Ik heb overigens heel veel respect voor hen. Ik ga ook vaker op zondag naar de kerk, want ik ben een gelovig mens. Ik hoef mij echter niks aan te trekken van die winkelstraat.

Hier zit een minister uit Maastricht en een Kamerlid uit Sittard, uit het grensgebied. Ik maak mij grote zorgen om het grensgebied. Zojuist werd gezegd dat het in die grensgebieden helemaal niet zo'n vaart loopt, maar dat is niet waar. Als het geen koopzondag is, gaan mensen uit Maastricht naar Aken, Luik of Antwerpen. Mensen uit Sittard doen dat ook. Ik woon zelf in Heerlen. Ik woon dus zo ongeveer tussen Sittard en Maastricht in. Ik weet donders goed hoe het gaat. Ik wil de minister nogmaals vragen, net als bij het vorige spoeddebat, om af te zien van de voorgenomen aanpassing van de Winkeltijdenwet en het beslissingsrecht over de openstelling op zondag bij de ondernemers te laten liggen. Hierop hoor ik graag een reactie.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Voorzitter. Wat staan wij hier te doen? Met deze zin zijn meer sprekers hun betoog begonnen. Wij zitten midden in een behandeling van een wetswijziging. De Winkeltijdenwet wordt gewijzigd. De toerismebepaling wordt verduidelijkt. Gemeenten kunnen met deze wijziging in de hand een veel zorgvuldiger afweging maken als een beroep wordt gedaan op de toerismebepaling. Oneigenlijk gebruik door onduidelijkheid wordt hierdoor verleden tijd. Dit hebben wij met onze coalitiepartners afgesproken en dat gaan wij ook gewoon regelen.

Een zorgvuldige behandeling van wetten en wetswijzigingen staat bij het CDA hoog in het vaandel. Dat geldt ook voor de voorliggende wetswijziging. Het nu of in januari houden van een spoeddebat over deze wetswijziging doet daar naar onze mening geen recht aan.

Blanksma-van den Heuvel

Kamerbreed zijn veel vragen gesteld over de wijziging van de Winkeltijdenwet. De antwoorden op deze vragen hebben wij een goede week geleden binnengekregen. Het is een boekwerk van een kleine 50 pagina's. De minister van Economische Zaken heeft daarnaast het Centraal Planbureau gevraagd om te onderzoeken wat de economische gevolgen zijn van een aanscherping van het toeristische regime. Dat heeft een helder boekwerk van een kleine 70 pagina's opgeleverd. Het CDA hecht eraan om zowel de beantwoording van de vragen als het rapport van het Centraal Planbureau in volle omvang te bespreken tijdens de behandeling van de wetwijziging. Wij hebben begrepen dat deze behandeling in week 44 op de agenda staat. Dan zullen wij inhoudelijk op deze documenten ingaan. De drie minuten van vandaag doen geen enkel recht aan een inhoudelijke behandeling.

Ik kan kort zijn over de uitspraken van de minister van Economische Zaken over de vraag wanneer de wet zou moeten ingaan. Daar gaat de minister namelijk niet echt over. Daar gaat de Kamer over. De minister hoeft daarover dan ook niet echt veel uit te leggen. Wij hechten aan een zorgvuldige behandeling van deze wetwijziging, zowel in de Tweede Kamer als in de Eerste Kamer. Wij bewandelen de koninklijke weg en volgen dus de gebruikelijke procedures. Voor het CDA is het belangrijk dat een besluit wordt genomen over het voorliggende wetsvoorstel.

De heer **Van der Ham** (D66): Een paar maanden geleden zei mevrouw Blanksma in De Telegraaf dat wij gelet op de economische crisis niet zoveel haast moesten maken met de Winkeltijdenwet. Ik heb daar vragen over gesteld aan staatssecretaris Heemskerk, want zelfs het CDA had dit gezegd. Hoe staat mevrouw Blanksma daar nu tegenover?

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik ben blij dat de heer Van der Ham deze vraag stelt. Ik heb in De Telegraaf uitgesproken dat het door de economische crisis best mogelijk is dat wij daar anders over denken. Dat was naar aanleiding van het bericht dat dit 24.000 banen zou kosten, zoals de detailhandel meldde. Nu heeft het Centraal Planbureau een exacte doorrekening gemaakt. Op korte termijn gaat het om 2000 banen en op lange termijn zou het economisch nauwelijks gevolgen hebben. In dat opzicht is die zin achterhaald.

De heer **Van der Ham** (D66): Op korte termijn 2000 banen en op lange termijn moeten we maar zien hoe dit uitwerkt. Wat gaat u tegen die mensen zeggen? U vindt 24.000 banen te veel, maar moet 2000 banen kunnen?

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Het CDA is ervoor om alle belangen te wegen, zowel die van de werknemers als die van de werkgevers, de inwoners, de consument en ook de rustdag in de week. Wij zullen bij de behandeling van het wetsvoorstel een zorgvuldige afweging maken van al die belangen.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik concludeer dus dat dit 2000 banen mag kosten.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik denk dat ik helder ben geweest. Wij zullen een zorgvuldige afweging maken van al die belangen.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Er moet mij van het hart dat dit lijkt op een grote langzaamactie op basis van bureaucratische motieven. De minister heeft in de nota naar aanleiding van het verslag aangegeven dat je in economisch onzekere tijden – daar hebben wij nog steeds mee te maken – geen extra onrust moet zaaien en de wet niet zou moeten invoeren. Ik krijg daarop graag een reactie, want u komt er te makkelijk vanaf als u alleen zegt dat de minister hier niet over gaat.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik was ook nog niet klaar met mijn betoog. Het is dus fijn dat u mij die vraag stelt. Het is belangrijk dat die duidelijkheid snel gecreëerd wordt. De behandeling van het wetsvoorstel moet dus gewoon in hetzelfde tempo doorgaan, zodat we duidelijkheid krijgen. Als 1 januari 2010 niet haalbaar is, wordt het 1 juli 2010. Als de duidelijkheid er is, zullen wij ook afwegen hoeveel tijd iedereen nodig heeft om de hele overgang te kunnen realiseren. Ook daarbij zullen wij de belangen van alle partijen, dus ook van de gemeenten, de werknemers en de betrokken bedrijven, voldoende ruimte geven om te anticiperen op de wijzigingen die het wetsvoorstel in zich heeft.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Mevrouw Blanksma heeft veel woorden nodig om om de hete brij heen te draaien. De minister heeft duidelijk aangegeven dat zij met name vanwege de zojuist door mij aangegeven economische motieven pleit voor een jaar uitstel. Dat staat helder in de nota naar aanleiding van het verslag. Mevrouw Ortega is helemaal overstuurd als wij 1 januari 2010 niet halen. Ik vind dat het CDA nu helder moet maken waar het in deze discussie precies staat. Ik wil een politiek antwoord en geen bureaucratisch antwoord.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Een politiek antwoord is dat wij voor zorgvuldigheid van de wetwijziging zijn. We hebben ook vaste veranderingen: het wordt 1 januari of 1 juli. Wat mij betreft, kan er een ruime overgangstermijn zijn. Ik ben bereid om in het wetgevingsoverleg met elkaar van gedachten te wisselen over wat er nodig is om de wetsvoorstellen te implementeren die we met elkaar gaan vaststellen. Daar ben ik niet bureaucratisch in. Ik ben daar gewoon praktisch in. Daarbij houden we rekening met alle omgevingsfactoren.

De heer **Graus** (PVV): De CDA-fractie praat over banen, maar ik wil graag een reactie op de volgende punten: ondernemersvrijheid, concurrentievervalsing, vertier voor gezinnen, omzet, vanwege de betere betaling op zondag een extra centje voor mensen die diep in de put zitten en die daarom liever op zondag werken dan doordeweeks en lachende gezichten van mensen die samen langs een draaiorgel lopen op zondag. Kunt u daarop reageren?

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik wil u heel graag uitnodigen om aanwezig te zijn bij het wetgevingsoverleg in week 44. Daarin zullen al deze aspecten aan de orde komen. Voor ons zijn zij heel belangrijk. Eén ding weten we al en dat wordt bevestigd door het Centraal Planbureau: een aanscherping van deze wet veroorzaakt qua economische groei geen enkele verandering. Een euro kan maar één keer worden uitgegeven. Het gaat er alleen om hoe wij dit in dit land

Blanksma-van den Heuvel

organiseren. Al deze aspecten komen dan aan de orde, mijnheer Graus.

De **voorzitter**: Ik geef nu het woord aan mevrouw Van Gent. O nee, u was nog helemaal niet klaar.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik was bij mijn laatste zin. Voor het CDA is het belangrijk dat er een besluit wordt genomen over het voorliggende wetsvoorstel. Op dit punt is, wat ons betreft, uitstel niet aan de orde. Alle betrokken partijen hebben recht op zo snel mogelijk duidelijkheid. Wij zien de uitspraken van de minister als een suggestie. Die zullen wij verder meenemen in onze overwegingen.

De heer **Elias** (VVD): U houdt een pleidooi voor duidelijkheid. U hebt u aan eerdere debatten onttrokken, maar u hebt in de pers wel iets gezegd: "Als je tien jaar hebt toegestaan, kun je als overheid niet zomaar zeggen: dat mag niet meer." Is dat het standpunt waarmee het CDA de komende debatten ingaat?

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Nee hoor. Wij hebben wel een staand beleid op dit punt. Wij zullen met elkaar moeten afwegen wat het voor individuele ondernemingen zou kunnen betekenen. Ik weet overigens niet waar u precies op doelt, want die uitspraak ken ik zelf niet eens.

De heer **Elias** (VVD): Ik citeer mevrouw Blanksma in het Algemeen Dagblad van 24 januari 2009: "Als je tien jaar iets hebt toegestaan, kun je als overheid niet zomaar zeggen: dat mag niet meer." Is dat uw inzet bij het komende debat over de koopzondag? Ingewikkelder kan ik het niet maken.

Mevrouw **Blanksma-van den Heuvel** (CDA): Ik denk dat dit een van de vragen is die wij aan de minister gesteld hebben. Is dit gedogen en welke wettelijke consequenties heeft dat? Dat zullen wij in dat debat verder laten meewegen.

□

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Als wij het hebben over de Winkeltijdenwet en de zondag-openstelling van winkels, valt mij steeds weer op dat het een open zenuw is in de politieke debatten. De emoties lopen hoog op. Er is grote opwindings. Ik moet zeggen dat ik dat toch een beetje over de top vind. Laten wij de zaak eens heel nuchter bekijken. Het zijn gewoon andere tijden. Wij leven niet meer in de vorige eeuw, maar in 2009. Ik kan mij nog heel goed de discussie van ongeveer vijftien jaar geleden herinneren, toen de supermarkten wat langer open moesten gaan dan tot zes uur 's avonds. Alle werkende mensen stonden van kwart voor zes tot kwart over zes in een lange rij bij de supermarkt. Alles concentreerde zich rondom dat tijdstip. Het was heel goed en relaxed dat daar wat meer ruimte kwam.

Nu hebben wij een zelfde discussie. Voor de GroenLinks-fractie spelen twee argumenten een rol bij andere tijden en andere winkeltijden. Dat zijn natuurlijk economische motieven. De minister van Economische Zaken heeft daar al eerder wat over gezegd. Tijdens het vorige debat zei zij dat je een euro maar één keer kunt

uitgeven. Dat is op zichzelf waar. Nu zegt zij ook dat je de onzekerheid in deze economisch onzekere tijden niet extra moet vergroten. Ik vind dat heel verstandig van haar. Natuurlijk weten wij allemaal dat elke baan er één is. Elke baan die nu in de crisis verdwijnt, is er één te veel. Een ander belangrijk argument is voor mijn fractie dat wij een andere samenleving hebben. Het plaatje is nu niet meer dat de kostwinner werkt en dat de vrouw winkelt. Nu werken beide partners vaak. Zij moeten op zaterdag gestrest de boodschappen doen. Het is vaak een ware heksenketel. Ik zou zeggen: geef mensen meer ruimte om daar zelf een goede modus in te vinden. Dat betekent niet: "Shop 'til you drop", maar je kunt wel kiezen wanneer je die ene euro uitgeeft die je maar één keer kunt uitgeven.

Het Centraal Planbureau is met een lijvig rapport gekomen. Dat heeft mij diep teleurgesteld. Het gaat bijvoorbeeld over het Lonely Planet-criterium. Dat gaat dan over de toerismebepaling. Je hebt natuurlijk ook nog de Let's Go. Dat is een heel dik boekwerk en zo heb je nog heel veel andere reisgidsen. Dat is natuurlijk te gek voor woorden. Ik vind het helemaal absurd dat het CPB stelt dat mensen meer naar de kerk gaan als er minder gewinkeld kan worden op zondag, wat weer leidt tot minder drank- en drugsgebruik. Dan kan ik net zo goed het volgende zeggen. Als mensen meer naar de kerk gaan in plaats van winkelen, dan zal het tandartsbezoek toenemen in verband met een overmatige pepermuntconsumptie. Deze argumentatie kan een serieus instituut natuurlijk niet hanteren.

Mijn fractie heeft altijd een heldere stellingname gehad. Wij hebben al in maart van dit jaar een amendement ingediend, omdat wij het aan gemeenten willen overlaten. Laat gemeenten beslissen of er koopzondagen komen en hoeveel. Zij kunnen dan de afweging maken en het probleem van de kleine middenstand daarin meenemen. In Bunschoten, Spakenburg en Staphorst zijn de winkels dicht op zondag en in Amsterdam en in andere gemeenten zijn de winkels wellicht open. Dat lijkt mij een goede systematiek.

Ik maak nog een korte opmerking over de toerismebepaling. Dat is natuurlijk gewoon een goochelbepaling. De meest idiote feestdagen vanuit de hele wereld worden uit de hoge hoed getoverd. Hoe moet ik dat zien, minister? Zult u straks met mevrouw Smeets, mevrouw Gesthuizen, mevrouw Ortega en mevrouw Blanksma, uzelf als voorzitter, in een soort Idolsjury zitten en daar bepalen wat een toerismebepaling is en wat niet? Dit lijkt mij op zichzelf al een toeristische attractie, maar dat is toch niet de manier waarop wij daarmee kunnen omgaan?

Dan nog mijn laatste opmerking. Wat mijn fractie betreft, wordt dit wetsvoorstel zo snel mogelijk behandeld. Wij hebben er geen zin in om de kerk in het midden te laten of rondjes om de kerk te draaien waardoor je steeds op hetzelfde punt uitkomt omdat dit een lastig coalitiedingetje is. Laat ik het maar helder stellen: kijk naar het amendement van GroenLinks. Ik krijg daar graag een reactie op. Verder vraag ik of het CPB hier nog eens naar kan kijken. Als je het aan gemeenten overlaat, zal dat waarschijnlijk tot meer koopzondagen leiden waardoor er ook meer personeel aan het werk komt.

De heer **Graus** (PVV): Begrijp ik het goed dat mevrouw Van Gent het bepalingsrecht bij de gemeenten wil

Van Gent

neerleggen? Dan, mogelijk is mevrouw Van Gent het daarmee eens, ben ik het met de heer Van der Vlies eens dat er concurrentievervalsing kan ontstaan. Dan kan een, om het zo te zeggen, SGP-gemeente bepalen dat de winkels gesloten moeten zijn terwijl een paar kilometer verderop een VVD-gemeente besluit dat de winkels open mogen zijn. Dan gaan de bedrijven juist kapot.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Ik ben van mening dat beide gemeenten zich dat heel goed moeten realiseren. Ook voor een SGP-gemeente is het 2009 en niet meer de vorige eeuw. Op het moment dat de gemeenteraad van een SGP-gemeente zegt dat de winkels op zondag gesloten moeten blijven, zal er een politiek debat plaatsvinden. Als mensen dan stiekem of in het openbaar naar een andere gemeente gaan om te winkelen, dan is dat daar inherent aan. Dit debat moet in alle gemeenten worden gevoerd. Laten wij wel wezen, mijnheer Graus, wij weten allemaal dat die flauwekul met die toerismebepaling tot niets leidt. Dat is gewoon onzin en smoesjespolitiek.

De **voorzitter**: Wij zijn gekomen aan het einde van de eerste termijn van de Kamer. Ik verzoek de woordvoerders om even bij mij te komen. Ik schors de vergadering voor één minuut.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

De **voorzitter**: Ik geef zo dadelijk het woord aan de minister voor haar antwoord in eerste termijn. Ik verzoek alle leden om mee te werken en niet vandaag al een te groot voorschot te nemen op de behandeling van het wetsvoorstel. Ik kijk naar mijn deskundige griffier als ik het idee heb dat iemand te ver doorschiet. Het woord is aan de minister.

□

Minister **Van der Hoeven**: Mevrouw de voorzitter. Hoewel er een aantal inhoudelijke vragen is gesteld, zal ik mij aan uw oproep houden en niet inhoudelijk ingaan op zaken die wij op een later moment, in samenhang met elkaar, gaan bespreken. De wetsvoorstellen die er liggen, worden in samenhang besproken, waarbij de Kamer haar medewetgevende taak kan waarmaken. Mevrouw Blanksma heeft volledig gelijk: er ligt een wetsvoorstel van de regering en dat wetsvoorstel is in behandeling genomen. Zoals meerdere leden van de Kamer hebben gezegd, zijn daarover 213 vragen gesteld plus is een x aantal onderzoeken gevraagd. Ik heb daaraan beantwoord en een en ander is bij uw Kamer ingeleverd. De Kamer bepaalt vervolgens hoe zij daar verder mee omgaat in relatie tot het beginnen met de plenaire, mondelinge behandeling. Zo werkt het nu eenmaal in de Kamer. Ik heb mij daar meerdere jaren aan mogen houden.

De voorstellen die ik heb gedaan in de vorm van een wetsvoorstel en de antwoorden op de vragen in de nota naar aanleiding van het verslag geven mijn mening weer. Deze worden besproken met de Kamer, waarna het aan de Kamer in haar taak als medewetgever is om daarover een oordeel te geven. Zo is het inderdaad; dat klopt. Daarna, als de behandeling is afgerond, doen wij dat in de Eerste Kamer nog een keertje over. Zo is het nu eenmaal ook. Dat betekent dat een aantal vragen aan de

orde komt op het moment dat de mondelinge behandeling plaatsvindt.

Dit is één punt, betreffende het wetsvoorstel. Ik ga niet inhoudelijk in op het wetsvoorstel; daarvan heeft de Kamer kennis kunnen nemen. Het tweede punt is dat nadat het wetsvoorstel is afgehandeld in Tweede Kamer en Eerste Kamer, de invoeringsdatum aan de orde is. Over de invoeringsdatum heb ik in de nota naar aanleiding van het verslag een aantal opmerkingen gemaakt. Die hebben te maken met het feit dat wij in 2010 behoorlijk wat maatregelen hebben genomen met elkaar die eigenlijk doorwerken tot aan het einde van 2010 en die te maken hebben met de crisis. Ik heb aangegeven dat het verlies van banen op de lange termijn weliswaar verwaarloosbaar is maar op de korte termijn maximaal 2000 voltijdbanen kan omvatten. Dat komt overeen met een aantal deeltijdbanen. Op dit punt is de verwarring ontstaan, die door de detailhandel nog een beetje erger is gemaakt, omdat het over meer zou gaan. Als 24.000 banen en baantjes worden omgerekend, dan komt dat neer op 4000 voltijdbanen. Wij moeten dat met elkaar uit elkaar houden.

Ik heb aangegeven dat het, gelet op hetgeen wordt gedaan en gelet op de crisis, mijns inziens verstandiger is om de invoeringsdatum gelijk te laten lopen met het aflopen van de crisismaatregelen. Het is echter aan de Kamer om daarover een oordeel te vellen. Dat betekent dat er geen enkel uitstel van de behandeling van het wetsvoorstel aan de orde is. Iedereen die dat meent te moeten suggereren, is bezig met het veroorzaken van ruis en het optrekken van rookgordijnen. De invoeringsdatum is een punt waarover nog met de Kamer wordt gepraat.

De **voorzitter**: Mijnheer Elias, weet u zeker dat u wilt interrumperen?

De heer **Elias** (VVD): Ja, ik weet het zeker. Ik heb maar één interruptie, maar dit wordt dan ook de enige.

De **voorzitter**: Dat houden wij altijd onder elkaar. Nu hebt u het verklapt.

De heer **Elias** (VVD): Maar nu moeten ook alle anderen zich eraan houden. Mevrouw Van der Hoeven, pardon, mevrouw de voorzitter, mag ik de minister vragen naar het verschil tussen 1 januari 2010 en 1 januari 2011? Dat is toch een jaar? Dat is toch een jaar later? Dat heet toch uitstel?

Minister **Van der Hoeven**: Nee, mevrouw de voorzitter, daar zit het verschil. Er wordt geen enkel uitstel gegeven aan de behandeling van het wetsvoorstel. Bij de behandeling van het wetsvoorstel vindt inderdaad dat principiële debat plaats, wat de heer Elias zo graag wilde. Dan wordt met elkaar afgesproken hoe de toerismebepaling kan worden geregeld. Dan wordt met elkaar afgesproken wat de rol van de gemeenteraad is, als de Kamer tenminste akkoord gaat met het voorstel. Op dat moment is de wet er. Daarna zijn er nog twee andere dingen aan de orde: wanneer gaat de wet in en hoe lang wordt de overgangstermijn waarin gemeenten zaken op orde kunnen brengen? Dat zijn de twee zaken die erna komen, maar de behandeling van het wetsvoorstel als zodanig en het vaststellen van wat er met die Winkel-tijdenwet gaat gebeuren, kennen geen enkel uitstel.

Van der Hoeven

De **voorzitter**: Een vervolgvraag.

De heer **Elias** (VVD): Wat aardig.

De **voorzitter**: Nee, nee, anders begrijpen de kijkers het niet. Een interruptie bestaat meestal uit drieën.

De heer **Elias** (VVD): Vaststaat dat u hebt voorgesteld – sterker nog, u hebt er een persbericht over de wereld in getetterd op 8 september – om de wet een jaar later te laten ingaan. Dat is een jaar uitstel. Natuurlijk, we gaan het allemaal behandelen, maar u stelt voor – pardon voorzitter – de minister stelt voor om een het een jaar later te doen. Het was ook niet voor niks dat de ChristenUnie daarover zo boos was.

Minister **Van der Hoeven**: Het is mijn goed recht om elk voorstel aan de Kamer te doen dat ik van belang acht voor dit debat, en dat heb ik ook gedaan. Ik zou geen knip voor mijn neus waard zijn geweest als ik niets had gezegd over de werkgelegenheidseffecten. Nogmaals, het is aan de Kamer om daarover uiteindelijk een oordeel te vellen.

De heer **Elias** (VVD): Ik concludeer dat de minister een jaar uitstel bepleit en dat wij het uiteindelijk gaan beslissen.

Minister **Van der Hoeven**: De heer Elias is echt niet op de hoogte van de procedures die in deze Kamer gelden, absoluut niet. Ik kan eigenlijk alleen maar aansluiten bij datgene wat mevrouw Gesthuizen op een misschien wat te verwijtende toon heeft gezegd, maar zij had wel volkomen gelijk. De Kamer bepaalt nu eenmaal haar eigen orde en die is dat de behandeling ter hand wordt genomen. Ik vind het uiteraard goed dat wij dat doen, want het moet gebeuren. Tijdens die behandeling wordt geoordeeld over de voorstellen van de minister. Zo simpel is het en zo hoort het ook.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Wij gaan elkaar hier natuurlijk niet de maat nemen over procedures en dat soort dingen; dat lijkt me niet handig. Ik weet dat minister Van der Hoeven hier al langer rondloopt dan vandaag, en dat merk ik ook in de antwoorden die zie hier nu geeft. Wat is er aan de hand? De minister zegt dat de behandeling van het wetsvoorstel niet wordt uitgesteld, maar dat de invoering wel op een later moment zal plaatsvinden dan oorspronkelijk gedacht. Die argumentatie staat ook in de nota naar aanleiding van het verslag. Is mijn analyse juist? Mevrouw Ortega roept hier de hele tijd heel hard: 1 januari 2010, that's it. De minister kon bijna vertrekken, maar bleef – zoals het hoort – gewoon zitten. Hoe beoordeelt de minister dat in politieke zin, als ervaren politica rondlopend in Den Haag?

Minister **Van der Hoeven**: Mevrouw Van Gent en ik kennen elkaar ook al langer dan vandaag.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Vandaar stel ik ook de vraag.

Minister **Van der Hoeven**: Vandaar dat ik er ook vrij kort op kan antwoorden. Ik heb gekeken naar wat er op dit moment in economisch Nederland aan de hand is. Als ik

dat op mij laat inwerken, vraag ik mij af of het verstandig is om het wetsvoorstel heel snel in te voeren. Dat heb ik ook gezet in de nota naar aanleiding van het verslag. Daarnaast heb ik naar andere dingen gekeken. De behandeling is altijd eerst in de Tweede Kamer en daarna in de Eerste Kamer. Ik dacht bij mezelf: 1 januari 2010 zie ik dan niet echt zitten. Verder heb ik bekeken hoe het in elkaar zit. Wij hebben met elkaar afgesproken dat er twee verandermomenten zijn: 1 januari of 1 juli van een jaar. Wij doen het niet tussentijds omdat dit administratieve lasten veroorzaakt. Op basis hiervan heb ik bij de Kamer het voorstel neergelegd, maar nogmaals, het is straks in het debat aan de Kamer om te zeggen of zij daarmee akkoord gaat of niet.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dan is het mij duidelijk. Zelfs als er een meerderheid is om deze wet op 1 januari of 1 juli 2010 in te voeren en dit lukt, blijft er een overgangstermijn. Op 1 januari een overgangstermijn van een jaar, op 1 juli van een halfjaar. De minister zegt namelijk op inhoudelijke gronden: door de economische situatie vind ik het op dit moment minder verstandig om op korte termijn dit wetsvoorstel in de praktijk te brengen.

Minister **Van der Hoeven**: Ja.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Dit is gerelateerd aan de crisis. Krijgen we dan een soort crisisbarometer die bepaalt wanneer het wetsvoorstel wel in werking treedt? Dan moet de minister ook consequent zijn, want ik vrees dat de crisis over een jaar niet voorbij is.

Minister **Van der Hoeven**: Daarin heeft mevrouw Van Gent gelijk, dus dat moeten we niet doen. De crisisgerelateerde maatregelen lopen allemaal tot 2009, 2010 of 1 januari 2011. Daar heb ik dan ook naar gekeken. Verder is het zo dat de gemeenten een bepaalde overgangstermijn krijgen. In het wetsvoorstel staat nu een jaar; ik weet niet wat daarmee gaat gebeuren. Het is zo dat gedurende dit jaar gemeenten de kans krijgen om het wetgevingsproces, hun verordeningproces op orde te krijgen.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik ken deze minister al wat langer dan vandaag, en ik merk aan alles dat zij eigenlijk helemaal geen zin heeft in deze wet. Mijn eerste vraag is: klopt die constatering? Als dit nu niet in het regeerakkoord had gestaan, zou zij dan als minister van Economische Zaken dit wetsvoorstel zelf hebben doorgevoerd? Dat is mijn tweede vraag. Mijn derde vraag gaat over de invoeringstermijn. De minister zegt: misschien gaan wij het wetsvoorstel in juni 2010 invoeren, maar dan komt er nog een overgangstermijn voor gemeenten van ongeveer een jaar. Dan is het juli 2011, een paar maanden na de Tweede Kamerverkiezingen. Het kan dus best zo zijn – ik vraag de minister om haar inschatting daarvan; zij heeft veel politieke ervaring – dat op dat moment de wet gewoon wordt teruggedraaid. Hoe groot acht de minister de kans daarop?

Minister **Van der Hoeven**: Die kans acht ik gering dan wel niet gering, afhankelijk van de coalitie die er dan zit. Zo simpel is het. Elke wet kan door elke coalitie worden teruggedraaid. Dat is nu eenmaal aan elke coalitie. U vraagt mij dus iets waarop ik geen antwoord kan geven.

Van der Hoeven

Deze coalitie heeft ervoor gekozen om dit wetsvoorstel tot wijziging van de Winkeltijdenwet in procedure te brengen. Daar sta ik achter, zo simpel is het. De overgangstermijn staat in het wetsvoorstel, en dat gaan wij nog behandelen.

De heer **Van der Ham** (D66): Is het nu materieel zo dat de wet pas echt in werking treedt op 1 juli 2011, omdat wij ook nog een overgangstermijn van een jaar hebben?

Minister **Van der Hoeven**: Dat kunt u zo niet zeggen. In de eerste plaats komt de behandeling van het wetsvoorstel nog in het parlement aan de orde, en dat bepaalt wanneer de wet wordt ingevoerd. Daarover komen wij nog met elkaar te spreken. Daarna gaat de overgangstermijn in, die elke gemeente heeft. Dan is het afhankelijk van de vraag hoe snel er in een gemeente wordt gewerkt hoe snel in die gemeente het nieuwe regime van toepassing is. U kunt mij dus niet aan een datum ophangen, want daarvoor is de eerste datum, namelijk het einde van de behandeling van het wetsvoorstel, te onzeker.

De heer **Van der Ham** (D66): Voorzitter ...

De **voorzitter**: Neen, mijnheer Van der Ham, de minister vervolgt haar betoog.

Minister **Van der Hoeven**: Voorzitter. Terwijl ik zo naar alle woordvoerders luisterde, dacht ik bij mijzelf: waartoe dient dit spoeddebat? Ik ben toen eens nagegaan wie wat wil. Welnu, het wetsvoorstel van de coalitie wordt gesteund door de fracties van de ChristenUnie, het CDA en de PvdA. Afhankelijk van de behandeling van het wetsvoorstel zullen wij zien wat er komt te liggen. De SP en de SGP willen een strenger regime hebben. D66 en GroenLinks willen dat bij amendement wordt geregeld dat de gemeenteraad een sterkere positie krijgt. Dat is ook een onderwerp bij de behandeling van het wetsvoorstel. De VVD en de PVV willen gewoon niets; zij willen van het wetsvoorstel af en roepen mij op, het wetsvoorstel in te trekken. Zij hebben dat al eerder gevraagd en toen heb ik gezegd dat ik dat niet zal doen, maar afhankelijk van de einduitslag in de Kamer zullen wij natuurlijk bezien wat er uit komt. Als de Kamer iets anders wil dan het wetsvoorstel dat er ligt, moet zij het amenderen of een initiatiefwetsvoorstel indienen. Dat wacht ik maar even af.

Er zijn een aantal inhoudelijke vragen gesteld. Met alle respect, maar ik denk dat ik die in hun samenhang wil beantwoorden tijdens het debat dat op korte termijn gaat plaatsvinden. Dan kunnen wij ook bezien of wij de toerismebepaling zo willen hebben als die nu luidt, of dat deze wordt geamendeerd. Wij kunnen dan ook bezien op welke manier naar de rest van het wetsvoorstel wordt gekeken.

Mevrouw Van Gent heeft gevraagd hoe wij de positie van de gemeenteraad kunnen versterken. Ik moet haar amendement nog bezien. Uiteraard zal ik er een reactie op geven tijdens de behandeling van het wetsvoorstel; dat doe ik ook met andere amendementen die zijn ingediend. Ik zal daarbij ingaan op de vraag hoe je een en ander controleert. De gemeenteraad moet een besluit nemen. Daar moeten de afwegingen worden gemaakt tussen tegengestelde belangen. Daartegen is beroep mogelijk; dat is de kwintessence van het wetsvoorstel.

Samen met de toerismebepaling zijn dit drie elementen die in dit wetsvoorstel duidelijk afwijken van de huidige wet. Ik ga graag in op de inhoud van de verschillende amendementen zodra wij over het wetsvoorstel gaan praten.

De **voorzitter**: Ik stel vast dat er behoefte is aan een tweede termijn. De spreektijd daarin bedraagt één minuut.

Het woord is aan de heer Elias.

De heer **Elias** (VVD): Voorzitter. Ik dank de minister voor haar antwoord, zij het dat zij geen antwoord heeft gegeven op mijn hoofdvraag waarom zij de veranderingen in de samenleving niet wil vertalen in wetgeving, maar daar komen wij bij het debat wel over te spreken.

Het voordeel van vanmiddag is dat er nu snel een debat komt. Ik vind het de grote winst van deze middag dat wij dat wetsvoorstel daadwerkelijk gaan behandelen. Bijzonder is ook dat de PvdA-fractie klare wijn heeft geschonken door te zeggen dat zij vindt dat de gemeenten die al koopzondagen hebben, met rust gelaten moeten worden. Dat vinden wij een belangrijk signaal. De CPB-cijfers zijn zwak. Daar komen wij bij het debat ook op terug, maar ik stel vast dat een groot aantal partijen in deze Kamer vindt dat dit wetsvoorstel moet worden ingetrokken.

Mevrouw Smeets heeft nog een antwoord van mij tegoed. Zij vroeg waarom de zaak is geparkeerd onder het vorige kabinet. Dat was omdat het CDA de numerieke meerderheid had en de VVD niet.

Mevrouw **Smeets** (PvdA): De winst van dit debat is dat wij het wetsvoorstel nu snel behandelen. Dat had al vorige week gekund, als wij het daarover eens waren geworden. Dat was immers mijn voorstel, zeg ik maar even tegen de heer Elias van de VVD. Iets anders wat ik wel van belang acht voor de Handelingen is dat de heer Elias nu mijn woorden verdraait. Hij heeft aan mij gevraagd of ik dit in de krant gezegd heb en ik heb daarop geantwoord dat ik het niet alleen in de krant gezegd heb, maar dat hij het ook heeft kunnen lezen in de nota naar aanleiding van het verslag. Daarin heb ik gevraagd wat de lasten zullen zijn voor de gemeenten en dat wij daar nog verder over gaan debatteren met de minister. Dat waren mijn woorden, en niet wat de heer Elias samenvat.

De heer **Elias** (VVD): Ik heb letterlijk geciteerd wat ik u net gevraagd had en waar u ja op gezegd hebt. Leest u het maar na.

De heer **Van der Ham** (D66): Voorzitter. Wij moeten constateren dat de ChristenUnie een aai over de bol heeft gekregen. Het komt allemaal goed. Als je echter gewoon gaat rekenen, dan zie je dat de wet waarschijnlijk op 1 juli ingaat, maar dat de overgangstermijn op één jaar wordt gesteld en dat de regeling daarom pas 1 juli 2011 materieel ingaat. Dan zijn er verkiezingen geweest, dan zijn de verhoudingen in de Kamer wellicht anders, dan is het perspectief van de ChristenUnie in de regering waarschijnlijk afgenomen en dan gaat het hele feest niet

Van der Ham

door. Ik ben er maar blij mee, want ik vind dit wetsvoorstel niets, maar mevrouw Ortega-Martijn, u wordt hier gewoon in het pak genaaid. Maar goed, dat is niet mijn probleem en daarom dien ik de volgende motie in over iets waar de minister nog niets over heeft gezegd.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Waar het vandaag over gaat – dat is ook gebleken uit de beantwoording van de minister – is dat wij als Kamer zelf de procedures bepalen en dat wij als Kamer over onze eigen agenda gaan. Daar gaat het eigenlijk over. Ik heb al tegen de heer Van der Ham gezegd dat de ChristenUnie gaat voor balans in de samenleving. We hebben oog voor de belangen van de werknemers, we hebben oog voor de belangen van de kleine winkeliers en we gaan niet voor bijvoorbeeld een versoepeling van het ontslagrecht, waardoor banen van mensen op de tocht gaan staan. Daar moet je het over hebben en niet over zo'n 700 banen van mensen die de mogelijkheid krijgen om toch aan de slag te gaan. Daar gaat het rapport namelijk over.

De heer **Van der Ham** (D66): Ik denk dat de ChristenUnie, maar ook de minister – zo blijkt uit de beantwoording – onderschat hoe belangrijk deeltijdarbeid voor werknemers kan zijn, zeker voor bepaalde moeilijk te bemiddelende groepen zoals herintredende vrouwen en allochtonen. Daar zijn dit soort banen heel erg belangrijk voor. Dat wordt onderschat. Het andere punt is dat ik het helemaal niet over de procedure heb gehad. Ik heb het gewoon gehad over een optelsommetje in de agenda. Daaruit blijkt dat het wetsvoorstel op 1 juni 2010 ingaat, maar dat je gezien de overgangstermijn van één jaar dus na de Tweede Kamerverkiezing komt te zitten en dat je dan dus niets meer hebt aan deze afspraken uit het regeerakkoord. Nogmaals, het is mijn probleem niet, het is uw probleem, mevrouw Ortega, maar ik wrijf het maar even goed in uw gezicht.

Mevrouw **Ortega-Martijn** (ChristenUnie): Ik moet constateren dat de heer Van der Ham niet kan rekenen, maar het zij zo. Ik blijf erbij dat wij er met elkaar in de Kamer zorg voor dragen dat dit wetsvoorstel volgend jaar op 1 januari wordt ingevoerd. Dat is het, en waar de heer Van der Ham allemaal mee aankomt, dat wij in het pak genaaid zouden zijn en noem maar op, dat zijn uw woorden, mijnheer Van der Ham. Wie het laatst lacht, lacht het best.

De heer **Van der Ham** (D66): We zullen het zien. De motie betreft de definitie van "toerisme" van het CBS, waarover verschil van mening is.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat het regeerakkoord spreekt over het aanpakken van het "misbruik" van de toerismebepaling in de Winkeltijdenwet;

overwegende dat er onduidelijkheid bestaat binnen de Kamer over de definitie van "toerisme";

overwegende dat het Centraal Bureau voor de Statistiek zijn definitie van toerisme heeft aangepast sinds de invoering van de Winkeltijdenwet in de jaren negentig;

verzoekt de regering, in overleg te treden met het Centraal Bureau voor de Statistiek en haar visie te schetsen op het begrip "toerisme",

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van der Ham. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 17 (31728).

De heer **Van der Ham** (D66): Als dit wetsvoorstel straks behandeld zal worden, hebben wij ook een aantal amendementen klaarliggen over de grensstreek en specifieke beroepen. Wij zullen ook het amendement van mevrouw Van Gent van harte steunen, maar het zou het beste zijn als de minister ervoor zorgde dat haar ambtenaren met andere klussen aan de slag gingen in plaats van dat zij doorgaan met dit wetsvoorstel. Ik weet dat zij die mening zelf ook heeft.

De heer **Graus** (PVV): Voorzitter. Ik had graag meer gehoord. Ik hoorde iedereen spreken over banen en over het maar één keer uitgeven van de euro, maar het gaat ook om de vraag hoe je dat kunt doen. Ik moest ook vaak genoeg zes dagen in de week werken en was blij als ik op zondag met mijn familie kon winkelen. Dat recht heeft iedereen. Bijna niemand heeft het over concurrentievervalsing. Het gaat om vertier en om zo direct op zondag een extra centje te verdienen als men dat wil.

Ik dien wederom een motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

verzoekt de regering, af te zien van de voorgenomen aanpassing van de Winkeltijdenwet;

verzoekt de regering voorts om de ondernemers zelf te laten beslissen over openstelling van hun bedrijven tijdens zondagen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Graus. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 18 (31728).

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. Dat wat hier vandaag gebeurt, is heel opmerkelijk. Ik deel de analyse van de heer Van der Ham dat dit gewoon over de verkiezingen voor de Tweede Kamer van 2011 heen wordt getild. Mevrouw Ortega wordt, als variant daarop,

Van Gent

inderdaad in het mantelpak genaaid. Daarmee ben ik het ook volledig eens.

De minister zegt dat 1 januari 2010 wetstechnisch onhaalbaar is. Hoe beoordeelt zij dat? Laten wij hier geen spelletjes spelen. Het lijkt er een beetje op dat er om de hete brij heen wordt gedraaid en dat de kerk in het midden wordt gelaten. De fracties van de PvdA en het CDA maken allerlei procedurele opmerkingen, terwijl ik meen dat het gaat om het maken van politieke keuzes. Wat mij betreft gaan wij dat wetsvoorstel zo snel mogelijk behandelen en gaat dat van tafel. Laat de gemeenten dit regelen.

Ik doe een beroep op met name de fracties van de PvdA en het CDA om ervoor te zorgen dat de ChristenUnie-fractie er niet mee weg komt dat zij een overwinning behaalt. Dat zou namelijk een soort papieren werkelijkheid zijn. In de praktijk zal dit namelijk heel anders uitwerken.

Ik wens de minister heel veel succes met het tot een goed einde brengen van dit heikele punt en deze open zenuw in de coalitie. Zij is minister van EZ en geen minister van coalitiecrisisjes. Minister, doe wat u te doen staat!

□

Minister Van der Hoeven: Voorzitter. Ik dank de Kamer, ook voor de vele wijze raadgevingen, al schiet dat natuurlijk niet hard op. Uiteindelijk is het immers de Kamer die in meerderheid ergens over beslist.

Laat ik beginnen met de laatste vraag van mevrouw Van Gent over 1 januari 2010. Ik ben ook een praktisch mens. Ik kijk op een gegeven moment wat er nodig is, en dat is een behandeling door zowel de Tweede Kamer als de Eerste Kamer. Daarbij vindt ook in de Eerste Kamer een schriftelijke en een mondelinge behandeling plaats. Dat geldt ook voor het initiatiefwetsvoorstel van mevrouw Gesthuizen en de heer Van der Vlies. Ik ga niet over de agenda van de Tweede Kamer en ook niet over die van de Eerste Kamer. Zo simpel is dat.

Wij hebben met elkaar afgesproken dat er twee invoermomenten zijn, namelijk 1 juli en 1 januari. Dat heeft te maken met het feit dat wij geen administratieve lasten willen. Dat was mijn eerste opmerking. Ik heb begrepen dat het debat in week 44 is gepland. Ik heb ook begrepen dat het spoeddebat dat wij nu voeren niet nodig was om die datum te kunnen plannen.

Er is gevraagd om gemeenten die al koopzondagen hebben met rust te laten. De Kamer heeft mijn antwoord daarop gelezen. In ieder geval zullen alle gemeenten zich aan de wet moeten houden. Wij zouden heel goed moeten bezien hoe wij dat dan inkleden. Er mag geen sprake zijn van overrulen. Wij zullen hierover in het kader van de wetsbehandeling nader van gedachten kunnen wisselen.

Twee partijen, de VVD en de PVV, willen dat het wetsvoorstel wordt ingetrokken. Op basis van de reacties die mijn vorige zin ontlokt, stel ik vast dat zelfs vier partijen, zij het met verschillende nuances, dit willen. Dat is geen meerderheid. Bovendien zie ik geen enkele reden om een wetsvoorstel dat bij de Kamer in behandeling is, in te trekken. Het wetsvoorstel ligt op tafel. Iedereen heeft alle vrijheid om zijn mening erover kenbaar te maken door er te zijner tijd tegen te stemmen.

Ik meen in te zijn gegaan op de motie van de heer Graus. Ik ontraad het aannemen daarvan omdat deze er

in feite op neerkomt dat de Kamer het recht wordt ontzegd om een ingediend wetsvoorstel in behandeling te nemen. Dat vind ik geen goed voorstel. Ik ben het er bovendien inhoudelijk niet mee eens. Op basis van deze beide argumenten ontraad ik de Kamer het aannemen van deze motie.

Naar aanleiding van de motie die is ingediend door de heer Van der Ham merk ik op dat het verschil van opvatting over het begrip "toerisme" al binnen de Kamer aan de orde blijkt. Hij denkt er toch echt anders over dan andere partijen. In het wetsvoorstel heb ik de opvatting van de regering neergelegd. Ik hoor te zijner tijd graag van de Kamer of mijn opvatting wordt gedeeld. Ik zie geen enkele reden om gehoor te geven aan het verzoek dat in de motie van de heer Van der Ham is verwoord. Daarom ontraad ik het aannemen van deze motie.

De heer Van der Ham (D66): Veel cijfers en berekeningen die zijn opgenomen, zijn afkomstig van het CBS, een zeer gewaardeerd adviesorgaan voor de regering en voor iedereen. Dat hanteert al sinds de jaren negentig een definitie waarin onder andere is opgenomen dat toerisme langer duurt dan twee uur. Daaronder kan ook winkelen vallen. Het CBS gebruikt dus een veel bredere definitie van "toerisme" dan de minister bij de behandeling van dit onderwerp hanteert. Ik acht het van groot belang dat tot een vergelijk wordt gekomen om toekomstige gevolgen te kunnen doorrekenen en daarbij gebruik te kunnen blijven maken van de diensten van het CBS. Het enige dat de motie vraagt is om overleg te voeren met het CBS om tot een gemeenschappelijke definitie te komen. Dat kan de minister toch niet ontraden?

Minister Van der Hoeven: Ik ontraad dat wel. In mijn voorstel heb ik de opvattingen van de regering aangegeven rondom toerisme en de toerismebepaling. Op basis daarvan heb ik verder onderzoek laten uitzetten, zoals u ook heeft gezien. Daar laat ik het bij. Ik voel er weinig voor om hier een positief advies te geven. Ik blijf bij mijn standpunt dat ik aanneming van de motie ontraad.

De heer Van der Ham (D66): Zegt u door het verwerpen van mijn verzoek, het ontraden van de motie, eigenlijk niet tegen het CBS: u moet uw definitie van toerisme aanpassen en zich schikken in mijn definitie?

Minister Van der Hoeven: Nee, dat zeg ik niet. Ik zeg dat wij in het wetsvoorstel hebben gekozen voor een manier om de toerismebepaling aan te scherpen om een einde te maken aan de wildgroei. Dat is het punt waar het om gaat. U wilt eigenlijk een heel ander debat. Heel eerlijk gezegd, mijnheer Van der Ham, wat u wilt, is de zaak gewoon traineren. Dat doen wij niet.

De voorzitter: Dat is een persoonlijk feit. Zoiets doet mijnheer Van der Ham natuurlijk niet!

De beraadslaging wordt gesloten.

De voorzitter: Volgende week dinsdag wordt over de moties gestemd.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.